

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 271, 276, 426 IR 589 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 37, 116 IR 119
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SAUGOMŲ
TERITORIJŲ ĮSTATYMO NR. I-301 31 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ ĮSTATYMO
NR. XIII-2166 95 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
TERITORIJŲ PLANAVIMO ĮSTATYMO NR. I-1120 5, 17 IR 21 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ĮSTATYMO NR. I-446 9
IR 25 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Įstatymų projektai parengti įgyvendinant Aštuonioliktosios Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“ 162.2 papunktį – skatinsime gamtinių vertybių apsaugai palankią miškininkystę, tolygiai mažindami ūkinių kirtimų mastą saugomose teritorijose, rūpinsimės sengirės požymių turinčių miškų apsauga, didinsime Valstybinių miškų urėdijos darbo efektyvumą, bioekonomikos poreikiams patenkinti užtikrinsime stabilų rinkai teikiamos medienos kiekį ir vykdant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 6.4.9 veiksmą – parengti ir priimti Miškų įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, numatantį gamtinių vertybių apsaugai palankią miškininkystę.

Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys

Klimato kaitos ir biologinės įvairovės iššūkiai, taip pat kintantys ir įvairėjantys visuomenės poreikiai šalies miškams paskatino iš esmės peržiūrėti Lietuvos miškų politikos kryptis ir tam nuo 2021 m. kovo mėn. buvo organizuotas Nacionalinio susitarimo dėl miškų (toliau – NMS) rengimo procesas. Tai buvo pirmasis miškų sektoriuje vykdytas bendrakūra besiremiantis procesas, apimantis svarbiausias su šalies miškų ateitimi susijusias sritis, įtraukiantis įvairių kompetencijų, hierarchijos lygmenų ir interesų dalyvius į atvirą, sisteminių ir konstruktyvų dialogą. Šio proceso metu buvo siekiama sukurti nacionalinį dokumentą, deklaruojantį bendras nuostatas dėl ilgalaikės subalansuotos miškų politikos kryptį.

NMS procesą organizavo Aplinkos ministerija, o šiame procese dalyvavo apie 300-400 įvairių kompetencijų, hierarchijos lygmenų ir interesų asmenų – miškininkai, gamtininkai, valstybės institucijų atstovai, mokslininkai, politikai, ekspertai, miško savininkai, verslo ir visuomenės atstovai. Proceso dalyviai kartu suformulavo ilgalaikę nacionalinę miškų viziją, suformulavo konkrečius susitarimus dėl su miškais susijusių mokslo ir mokymo sistemų vystymo; privačios nuosavybės ir viešojo intereso santykio; miškų sektoriaus atvirumo, išsamesnio visuomenės informavimo ir įtraukimo į sprendimų priėmimą; stabilių ir klimato kaitai atsparesnių miškų formavimo, didesnio anglies kaupimo ir miškingumo didinimo; miškų socialinės kultūrinės vertės atskleidimo ir

padidinimo; patrauklių darbo vietų su miškais susijusiuose sektoriuose, darbuotojų socialinių garantijų ir apsaugos. Dėl ypatingai išsiskiriančių ir viena kitai prieštaraujančių atskirų interesų grupių pozicijų, kurias neretai lėmė vertybinių požiūrių skirtumai, iki galo nepavyko sutarti dėl įvairialypių miško naudų suderinamumo ir ilgalaikio balanso, taip pat dėl geresnės biologinės įvairovės apsaugos ir miškų teikiamos ekonominės naudos padidinimo. .

Nors viso NMS dokumento politinės partijos šiuo metu dar nėra pasirašiusios, tačiau dėl temų, kuriose pavyko susitarti, galima laikyti, kad visuomenės sutarimas buvo ir šios miškų politikos nuostatos turi būti įgyvendinamos. Dalis sutartų nuostatų įgyvendinamos keičiant Miškų įstatymą, kitų nuostatų įgyvendinamas bus numatytas Aplinkos ministerijos rengiamame ilgalaikiame strateginiame miškų politikos dokumente.

2021 m. liepos mėn. buvo paskelbtas Europos Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Nauja 2030 m. ES miškų strategija“. Strategija yra Žaliojo kurso dalis paremta ES biologinės įvairovės iki 2030 metų nuostatomis bei prisideda prie FIT55 paketo tikslų. Strategijoje išdėstyti konkretūs veiksmai kaip pagerinti ES miškų kiekį ir kokybę ir sustiprinti jų apsaugą, atkūrimą ir atsparumą. Ja siekiama pritaikyti Europos miškus prie naujų sąlygų, ekstremalių orų ir kitų dėl klimato kaitos kylančių iššūkių. Taip pat strategijoje stengiamasi atspindėti ekonomines, socialines ir aplinkosaugines miškų funkcijas, visų pirma pabrėžiant miškų daugiafunkciškumo vaidmenį; miškininkų ir viso miškų sektoriaus indėlį siekiant tvarios ir neutralios klimatui ekonomikos iki 2050 metų; miškų ekosistemų atkūrimo, atsparumo ir adekvačios apsaugos užtikrinimą; adekvatų miškų monitoringą ir strateginį planavimą. Pažymėtina, kad nors ši strategija nėra teisiškai įpareigojanti, nes miškininkystė yra valstybių narių kompetencija, tačiau joje numatytos gairės ir išsikelti bendri ES tikslai miškams yra svarbūs nustatant nacionalinį miškų sektoriaus reguliavimą.

2019 m. rugpjūčio 22 d. Seimas priėmė Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 4 ir 4¹ straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIII-2418, kuriuo buvo nustatyti ribojimai miškų ūkio paskirties žemės įsigijimui, nustatant kad asmuo ir su juo susiję asmenys gali įsigyti ne daugiau kaip 1500 ha miškų ūkio paskirties žemės. Reaguojant į šį naują ribojimą Europos Komisija 2020 m. rugsėjo 10 d. pateikė Lietuvai paklausimą dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 ir 65 straipsnio įgyvendinimo, kuriuo buvo prašoma pagrįsti minėtų ribojimų atitiktį Europos Sąjungos teisei ir proporcingumo principui. Lietuvos institucijų ekspertiniu vertinimu, priimti ribojimai pažeidžia Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnį, kuriuo draudžiami visi kapitalo judėjimo tarp valstybių narių ir tarp valstybių narių bei trečiųjų šalių apribojimai. Priimant minėtus miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo ribojimus nebuvo vertinta nei miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo teisinio reguliavimo būtinumas, nei pasirinktų priemonių ir 1500 ha ribos proporcingumas, todėl tikėtina, kad dėl šio ribojimo Europos Komisija oficialiai galėtų pradėti pažeidimo procedūrą prieš Lietuvą. Atsižvelgus į tai, Lietuva informavo Europos Komisiją, kad Vyriausybė ketina teikti Seimui siūlymus dėl Miškų įstatymo pakeitimų, atsisakant miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo ribojimų.

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2020 m. lapkričio 3 d. nutarimo Nr. KT187-N15/2020 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ nutarimosios dalies 13 punkte nustatyta, kad Konstitucinis Teismas nutarė pripažinti, kad Miškų įstatymo 7 straipsnio 2

dalies (2019 m. gruodžio 10 d. redakcija) nuostata „Šie atskaitymai įtraukiami į valstybės biudžeto pajamas ir naudojami bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti“, kiek pagal ją valstybės biudžeto pajamos iš privalomųjų atskaitymų nuo miškų valdytojų pajamų už jų parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką gali būti naudojamos tik bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose, prieštarauja Konstitucijos 67 straipsnio 14 punkto nuostatai, kad Seimas tvirtina valstybės biudžetą, 94 straipsnio 4 punkto nuostatai, kad Vyriausybė rengia valstybės biudžeto projektą, 129 straipsniui, 130 straipsnio nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą sudaro Vyriausybė, 131 straipsnio 1 dalies nuostatai, kad valstybės biudžeto projektą svarsto Seimas ir tvirtina įstatymu, 2 dalies nuostatai, kad negalima mažinti įstatymų numatytų išlaidų, kol tie įstatymai nepakeisti. Atsižvelgus į tai, privalomieji atskaitymai į valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką turėtų būti naudojami ne tik bendrosioms miško reikmėms, bet ir kitoms valstybės biudžeto reikmėms.

Vyriausybė 2021 m. lapkričio 10 d. pasitarime pritarė Valstybės valdomų įmonių pertvarkos ir valdymo centralizavimo priemonių planui, pagal kurį visos šiuo metu veikiančios valstybės įmonės, įskaitant VI Valstybinių miškų urėdiją, bus pertvarkytos į kitos teisinės formos juridinius asmenis. Atsižvelgus į tai, kad Miškų įstatymas aiškiai nustato, jog miškų urėdija yra valstybės įmonė veikianti pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, įgyvendinant pertvarką reikalingi Miškų įstatymo pakeitimai.

Parengtų įstatymų pakeitimų projektų tikslai ir uždaviniai:

1) Pertvarkyti miškų grupių sistemą į labiau prisidedančią prie geresnės biologinės įvairovės apsaugos, klimato kaitos iššūkių valdymo ir visuomenės poreikių miškams tenkinimo

Kadangi tam tikro miško priskyrimas konkrečiai miškų grupei iš esmės lemia to miško pagrindinę funkcinę paskirtį, taip pat ūkinės veiklos apribojimus ar taikytinas miško atkūrimo, apsaugos, priežiūros ir tvarkymo, gamtosaugos ir gamtotvarkos priemones, o šiandieninė miškų grupių sistema nepakankamai atliepia klimato kaitos ir biologinės įvairovės iššūkius, kintančius visuomenės poreikius miškui, įstatymo projektu siekiama pertvarkyti miškų grupių sistemą, paliekant esminius principus ir elementus, tačiau aiškiau atskiriant daugiafunkčius miškus (kuriuose tuo pačiu metu tame pačiame plote galima suderinti skirtingas miškų funkcijas ir gauti įvairias ekosistemines paslaugas) nuo miškų, kuriuose dėl jų specifinės paskirties negalima suderinti skirtingų miško funkcijų (pvz., natūraliai raidai paliekamų griežtos apsaugos rezervatinių miškų ir išskirtinai medienos gavybai skirtų plantacinių miškų).

Visi daugiafunkčiai miškai pakankamai gerai absorbuoja anglies dvideginį ir kaupia anglį, atlieka vandens, dirvožemio apsaugos, taršos prevencijos funkcijas, grynina orą, sudaro sąlygas biologinei ir genetinei įvairovei, kartu tiekia medieną, nemedieninius miško išteklius, sudaro sąlygas žmonių poilsiui ir kitai socialinei veiklai miškuose. Suskirstymas į penkias miškų grupes, kurių trys yra konkretaus prioriteto daugiafunkčiai miškai, iš esmės sudarytų prielaidas labiau subalansuotam miškų funkcijų užtikrinimui ir galimybes derinti tarpusavyje ekologines, socialines ir ekonomines reikmes miškui, atliepti klimato kaitos iššūkius ir kintančius visuomenės poreikius. Atskirai skiriami griežtos apsaugos (rezervatiniai) miškai, be kita ko, sudarytų prielaidas įgyvendinti ES lygmens siekį, o kartu ir NMS vieną iš susitarimų – siekti turėti 10 procentų griežtos apsaugos miškų (šiuo metu rezervatiniai miškai užima tik 1,3 proc.), o aiškiai atskirai įvardinami plantaciniai miškai – užtikrinti

medienos gavybos potencialą, kartu mažinant miškų ūkio veiklos intensyvumą saugomose teritorijose.

2) Aiškiau, greičiau ir paprasčiau planuoti ir vykdyti veiklą miškuose

Šiuo metu nustatyta miškų priskyrimo miškų grupėms tvarka yra nelanksti, sudėtinga, apimanti besidubliuojančius ir ilgai trunkančius bei vertės nekuriančius procesus, miškų grupės nustatymas konkrečiam miškui užtrunka itin ilgai, o nustatyta grupė peržiūrima rečiau kaip kas dešimt metų. Pakeitimais siekiama pagreitinti ir supaprastinti miškų priskyrimo miškų grupėms procedūras, kai pagal Vyriausybės tvirtinamus normatyvus ir nustatytą tvarką, miškų priskyrimo miškų grupėms planus rengtų ir tvirtintų Valstybinė miškų tarnyba. Miškų grupių nustatymo procedūrai nebūtų taikomi teritorijų planavimo dokumentų rengimo reikalavimai, tačiau į miškų priskyrimo miškų grupėms planų rengimo procesą būtų įtraukiama suinteresuota visuomenė.

Siekiant aiškesnio ir paprastesnio miškuose veiklos planavimo Įstatymo projekte siūloma numatyti atvejus, kai miškotvarkos projektų rengimas privalomas, taip pat įtvirtinti miškotvarkos projektų galiojimo trukmę. Siekiant aiškumo, siūloma įstatymu nustatyti aiškias Vyriausybės ir aplinkos ministro kompetencijas tvirtinant metinę pagrindinių kirtimų normą.

3) Atsisakyti pridėtinės vertės nekuriančio teisinio reguliavimo ir perteklinių apribojimų

Įstatymo projektu siekiama atsisakyti miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo ribojimų. Minėti ribojimai ne tik prieštarauja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 63 straipsnyje numatytam laisvam kapitalo judėjimui, bet ir daro neigiamą poveikį konkurencijos laisvei. Pagal šiuo metu Miškų įstatyme įtvirtintą reguliavimą ilgiau rinkoje veikiantys ūkio subjektai, kurie iki ribojimų įsigaliojimo jau buvo įsigiję daugiau nei 1500 ha miškų ūkio paskirties žemės plotus yra šiuo metu privilegijuotoje padėtyje, lyginant su kitais ūkio subjektais, kurie galbūt siektų plėsti savo veiklą, tačiau dėl nustatytų ribojimų to daryti nebegali. Minėtu reguliavimu taip pat sukuriama papildoma administracinė našta asmenims, norintiems įsigyti miškų ūkio paskirties žemės. Asmuo, netgi ir šiuo metu neturintis miškų ūkio paskirties žemės, visais atvejais prieš sudarydamas pirkimo sandorį privalo kreiptis į Nacionalinę žemės tarnybą ir gauti jos sutikimą, taip pat, prieš notarui tvirtinant sandorį, turi užpildyti specialią miškų ūkio paskirties žemės sklypo pirkėjo deklaraciją, patvirtinančią, kad sudarius miškų ūkio paskirties žemės sklypo perleidimo sandorį asmens ir su juo susijusių asmenų turimo miško žemės plotas neviršys didžiausio galimo ploto. Per 2022 metus Nacionalinė žemės tarnyba išdavė beveik 11 tūkst. sutikimų.

Šiuo metu Lietuvoje privatūs miškai sudaro apie 40 % viso miškų ploto, o juos valdo daugiau nei 255 tūkst. privataus miško savininkų ir vidutiniškai vienas privataus miško savininkas turi apie 3,35 ha miško žemės. Atsižvelgiant į Lietuvos privačių miškų sektoriaus ypatumus, nėra grėsmės, kad galėtų įvykti privačios miškų ūkio paskirties žemės koncentracija. Pažymėtina, kad tokio pobūdžio įsigyjamos miškų ūkio paskirties žemės plotų ribojimai nėra taikomi kaimyninėse Europos Sąjungos valstybėse.

Įstatymo projektu siekiama atsisakyti atskiro privačių miškų tvarkymo ir naudojimo reguliavimo, nes visų nuosavybės formų miškai turėtų būti tvarkomi pagal tuos pačius tvaraus miškų valdymo principus. Šiuo metu galiojantys Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. liepos 24 d. nutarimu Nr. 799 „Dėl Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų patvirtinimo“ iš esmės tik atkartoja Miškų įstatyme arba aplinkos

ministro tvirtinamuose teisės aktuose numatytas nuostatas, todėl tikslinga įstatyme atsisakyti nuorodų į šį teisės aktą, svarbiausias nuostatas perkeliant į Miškų įstatymą.

Įstatymo projektu taip pat siekiama atsisakyti detalaus mažmeninės prekybos miškų urėdijoje pagaminta mediena reguliavimo, įstatyme paliekant reikalavimą, kad miškų urėdija mažmeninėje prekyboje galėtų parduoti iki 7 procentų metinės pagrindinių miško kirtimų normos apimties, prioritetą teikiant malkinės medienos pardavimui gyventojams.

4) Tobulinti miško kirtimų reguliavimą ir supaprastinti procedūras, išlaikant dėmesį aplinkosauginiams ir darbų saugos reikalavimams

Siekiant geresnės gamtinių vertybių apsaugos, ypač saugomose teritorijose, taip pat tinkamesnio ekologinio ar socialinio prioriteto miškų tvarkymo, įstatymo projektu siūloma drausti ir riboti miško kirtimus jautriausiuose gamtinių ir socialinių požiūriu miškuose: uždrausti pagrindinius miško kirtimus dabartinių IIA ir IIB grupių (ateityje – ekologinio ir socialinio prioriteto daugiafunkciuose) miškuose, o kituose saugomų teritorijų miškuose - apriboti plynųjų ar atvejinių pagrindinių miško kirtimų plotą iki 3 ha, jei tokie kirtimai išvis leidžiami.

Mažinant administracinę našą ir atsisakant vertės nekuriančių procedūrų, siūloma nustatyti, kad pagal leidimą kirsti mišką miško kirtimus galima bus vykdyti 24 mėnesius nuo leidimo kirsti mišką išdavimo dienos, o leidimo kirsti mišką nereikalauti mažos intervencijos miško kirtimams, pvz. jaunuolynų ugdymo, sausuočių ir vėjavartų, miško valdos ribinių linijų kirtimui, medžių kirtimui grioviuose, proskynose, pavojų keliančių medžių kirtimui ir pan. Dabartinės III ir IVA grupės (ateityje – ekonominio prioriteto daugiafunkciuose) ne saugomų teritorijų miškuose taip pat siūloma nereikalauti leidimo ir kai miškas kertamas neplynais miško kirtimais savo reikmėms, po kurių liks normalaus tankumo medynas (ne mažesnis nei 0,7 medyno skalsumas). Įstatyme taip pat siūloma įtvirtinti leidimų išdavimo, panaikinimo ir tikslinimo pagrindus, nustatyti, kad miško kirtimai, medynų auginimo priemonės ir kiti miško darbai turi būti vykdomi laikantis aplinkos ministro tvirtinamų miško darbų saugos reikalavimų.

5) Pagerinti naujų savaiminių miškų, genetinių išteklių apsaugą ir atkurtų miškų kokybę

Siekiant ambicingų miškingumo didinimo tikslų, ypač sąsajoje su miškų potencialo absorbuoti anglies dvideginį ir kaupti anglį didinimu, kartu sudarant teisinės prielaidas medžių savaiminukais apaugusių žemės plotų išsaugojimui ir transformavimui į mišką, Įstatymo projektu siūloma sumažinti pačių savaiminukų amžiaus ribą nuo 20 iki 10 metų, kuomet valstybinėje žemėje išaugę nauji savaiminiai miškai jau būtų privalomai įtraukiami į miškų apskaitą. Tuo tarpu privačioje žemėje tai būtų paties žemės savininko apsisprendimas, kurį priimti padėtų numatomos finansinio skatinimo priemonės, integruojamos į naująjį Lietuvos Respublikos nacionalinio energetikos ir klimato srities veiksmų planą. Šios teisinės prielaidos, kartu su finansinėmis paskatomis galėtų prisidėti prie apytikriai 18 tūkst. ha naujų savaiminių miškų įtraukimo į apskaitą ir jų geresnės apsaugos jau artimiausiu metu.

Siekiant geresnės genetinių miško išteklių apsaugos, pirmąkart įstatymo lygmeniu siūloma įtvirtinti genetiniams miško medžių ištekliams priskirtinų miškų kategoriją ir jų atkūrimo principus, taip pat siūloma įtvirtinti sėklinės miško bazės apimtį. Siūloma nustatyti, kad miško dauginamoji medžiaga miško medžių selekcijai, miškams atkurti ir įvesti turi būti ruošama tiktai patvirtintuose sėklinės miško bazės objektuose.

Siekiant gerinti miškų atkūrimo kokybę, miško savininkams ir valdytojams siūloma nustatyti prievolę ne tik atsodinti iškirstą ar žuvusį mišką arba užtikrinti jo atžėlimą tikslinėmis medžių rūšimis, bet ir pasodintus miško želdinius arba atžėlusius miško žėlinius prižiūrėti ir saugoti, kol susiformuos medynas, kad būtų galima laikyti, kad miškas iš tikrųjų atkurtas arba įveistas. Be to, Įstatymo lygmeniu siūloma reglamentuoti miško dauginamosios medžiagos tiekėjų veiklą.

6) Aiškiau reglamentuoti miško žemės pavertimą kitomis naudmenomis

Siekiant užtikrinti geresnę gamtinių ar kultūrinių vertybių apsaugą atviro tipo kraštovaizdyje, kai šių vertybių apsauga nesuderinama su miško auginimu, siūloma numatyti papildomus išimtinis miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis atvejus. Šiuo metu atviro tipo Europos Bendrijos svarbos buveinių (pvz., pievų, smėlynų, pelkių) atkūrimui, eksponuoti ir tvarkyti piliakalnius bei kitus kultūros paveldo objektus medžiais apaugusioje ir miškams priskirtoje žemėje nėra teisinio pagrindo. Be to, siekiant aiškesnio miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis reguliavimo, siūloma naujai išdėstyti ir kitus išimtinis miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis atvejus, aiškiau ir konkrečiau suformuluoti esminius reikalavimus pavertimo procedūrai.

7) Supaprastinti rekreacinių ir kitų infrastruktūros objektų, neturinčių įtakos miško ekosistemai, įrengimą

Įstatymo projektu siūloma leisti miško žemėje paprasčiau vykdyti veiklą, kuri nedaro esminės įtakos miško ekosistemai. Šiuo metu susidaro tokios situacijos, kai nėra galimybės ne per miško žemę tiesti inžinerinius tinklus (pvz., elektros, vandens tinklus) ir taip užtikrinti šalia miško gyvenančių asmenų teisę į elektros ir vandens tiekimą, tačiau šių tinklų įrengimas miško žemėje negalimas. Tokiais atvejais miško žemė turėtų būti paverčiama kitomis naudmenomis, tačiau miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis turėtų būti taikomas tik išimtiniais atvejais, todėl racionalesnis ir mažiau poveikio turintis sprendimas – galimybė miško žemėje įrengti nedidelius inžinerinius tinklus, jei jie nekenktų miško ekosistemai. Nedidelio pločio žemės juostos iš esmės išlaikytų miško ekosistemos tęstinumą ir vertinant viso miško masyvo masteliu išsaugotų pagrindinius miško ekosistemos požymius, atitinkamai įstatyme būtų nustatomi aiškūs inžinerinių tinklų įrengimo saugikliai, kad būtų užtikrinama miško ekosistemos apsauga.

Įstatymų pakeitimais taip pat siekiama leisti miško žemėje įrengti nesudėtingus rekreacinės miško infrastruktūros objektus be miškotvarkos projekto. Siekiant užtikrinti, kad nebūtų piktnaudžiaujama įrengiant šiuos objektus, siūloma įstatyme numatyti baigtinį sąrašą objektų, kuriuos galima įrengti be miškotvarkos projekto, o kitų objektų, kuriuos galima įrengti miško žemėje, įrengimas toliau privalėtų būti suplanuotas miškotvarkos projekte.

8) Pertvarkyti bendrųjų miško reikmių finansavimo sistemą

Įstatymų pakeitimais siekiama įgyvendinti 2020 metų lapkričio 3 d. Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimą Nr. KT187-N15/2020 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymų, kuriais reguliuojamas tam tikrų programų, fondų arba institucijų finansavimas, nuostatų atitiktis Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

Šiais įstatymų pakeitimais taip pat siekiama tobulinti bendrųjų miškų ūkio reikmių finansavimo sistemą siekiant geriau išsaugoti visuomenei svarbias miško ekosistemų paslaugas, racionaliau ir tikslingiau panaudoti bendrosioms miškų ūkio reikmėms skirtas tikslines valstybės biudžeto lėšas.

9) Sudaryti prielaidas VĮ Valstybinių miškų urėdijos pertvarkymui į akcinę bendrovę

Įstatymų pakeitimais siekiama įgyvendinti Vyriausybės 2021 m. lapkričio 10 d. patvirtintą Valstybės valdomų įmonių pertvarkos ir valdymo centralizavimo priemonių planą, kuriame numatytas VĮ Valstybinių miškų urėdijos pertvarkymas į akcinę bendrovę. Šiais pakeitimais būtų įgyvendinamos ir Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos rekomendacijos, kad „<...> *Planai Miškų urėdiją pertvarkyti į ribotos atsakomybės bendrovę žymiai pagerintų įmonės valdymo tvarką, kai kuriuos sprendimų priėmimo įgaliojimus iš valstybės perkeltų valdybai. <...> Vyriausybės naujoji pozicija, raginanti pertvarkyti Miškų urėdiją, atitinka darbo grupės rekomendaciją, nes toks pakeitimas sustiprintų valdybą ir jos gebėjimus profesionaliai prižiūrėti įmonę*“. Pažymėtina, kad įmonės juridinio statuso pasikeitimas neturės neigiamos įtakos nei valstybinių miškų naudojimui, nei apsaugai. Valstybinės reikšmės miškai, t. y. visi VĮ Valstybinių miškų patikėjimo teise valdomi miškai, kaip numato Lietuvos Respublikos Konstitucijos 47 straipsnis, išliks valstybės nuosavybe, o miškų urėdija juos toliau galės valdyti tik patikėjimo teise. Miškai taip pat nebus investuojami į bendrovės įstatinį kapitalą, visos miškų urėdijos, kaip akcinės bendrovės, akcijos bus valstybės nuosavybė.

Įstatymų pakeitimais taip pat siūloma atsisakyti valstybinių miškų apsaugos pareigūnų instituto. Pagal šiuo metu galiojantį Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymą tokios viešojo administravimo veiklos akcinės bendrovės negali vykdyti. Taip pat pažymėtina, kad šiuo metu valstybinių miškų apsaugos pareigūnų statusą turi maždaug 250 VĮ Valstybinių miškų urėdijos darbuotojų, tačiau jų veikla kaip valstybinių miškų apsaugos pareigūnų užima tik nedidelę dalį tarp kitų jų vykdomų funkcijų. 2022 metais valstybinių miškų apsaugos pareigūnai iš viso nustatė 81 pažeidimo atvejį valstybiniuose miškuose ir nubaudė 63 asmenis. Be to, valstybinių miškų apsaugos pareigūnų funkcijos iš esmės dubliuojasi su Aplinkos apsaugos departamento pareigūnų vykdomomis miškų kontrolės funkcijomis, todėl neteisėtos veiklos užkardymas valstybiniuose miškuose liktų būtent Aplinkos apsaugos departamento kompetencijoje, o valstybinių miškų apsaugoje ir pažeidimų prevencijoje ir toliau veiktų ir už konkrečių miško plotų priežiūrą ir apsaugą atsakingi miškų urėdijos darbuotojai neturėdami pareigūno statuso.

10) Patikslinti pagrindines sąvokas ir lankymosi miške tvarką, apibrėžti Miškų konsultacinės tarybos veiklą

Siekiant užtikrinti teisinį aiškumą ir praktikoje atsirandančias taikymo problemas, siūloma patikslinti pagrindines miškų reguliavimui svarbias sąvokas, kaip miškas, miško žemė, medynas, miško infrastruktūra ir kt., taip pat įvesti naujas sąvokas, kaip artima gamtai miškininkystė, miško ekosisteminės paslaugos, gamtinės buveinės miškuose, pirmykštis miškas, sengirė ir kt.

Siekiant užtikrinti suinteresuotos visuomenės dalyvavimą svarstant svarbiausius miškų politikos klausimus, svarbu pačiame Miškų įstatyme apibrėžti Miškų konsultacinės tarybos veiklą ir jos formavimo principus. Į tai, kad šiuo metu to nenustato Miškų įstatymas dėmesį atkreipė ir NMS proceso dalyviai ir Specialiųjų tyrimų tarnyba 2023 m. kovo 10 d. antikorupecinio vertinimo išvadoje Nr. 4-01-1995 „Dėl Miškų konsultacinės tarybos darbo reglamento“.

Įstatymo projektu siekiama nustatyti kompensavimo privačių miškų savininkams už nustatytus veiklos apribojimus miškuose, esančiuose ne saugomose teritorijose, tvarką, kadangi šiuo metu Saugomų teritorijų įstatymas apima tik tuos atvejus, kai ūkinės veiklos apribojimai nustatomi saugomoje teritorijoje esančioje miško žemėje.

Specialiųjų tyrimų tarnybos 2019 m. spalio 29 d. rašte Nr. 4-01-9169, 2020 m. balandžio 7 d., rašte Nr. 4-01-2659 pateiktos pastabos dėl teisės aktuose nustatytų reikalavimų asmenų lankymuisi miške, kuo vadovaujantis siekiama pagrįstų bei objektyvių sprendimų dėl asmenų lankymosi miškuose apribojimo priėmimo, taip pat įgyvendinant NMS sutartą nuostatą „Užtikrinti laisvą lankymąsi visuose miškuose, kartu pripažįstant privačių miškų savininkų teisėtus lūkesčius dėl saugumo ir įgyvendinti nuosavybės teises, kad nebūtų tiesiogiai trikdomas savininko privatumas ar trukdoma įstatymais numatyta veikla“, siūloma nustatyti reikalavimus dėl privačių miškų savininkų nuosavybės teisių įgyvendinimo.

Taip pat siūloma tikslinti transporto priemonių (išskaidant reikalavimus motorinėms ir nemotorinėms transporto priemonėms) važinėjimo miškuose reikalavimus, įtvirtinti reikalavimus dėl renginių miškuose organizavimo.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymų projektų iniciatorius – Aplinkos ministerija. Įstatymų projektis parengė Aplinkos ministerijos Miškų politikos grupės (vadovas Nerijus Kupstaitis, tel. 8 686 16804, el. p. nerijus.kupstaitis@am.lt) patarėjas Edvinas Emarta, tel. 8 695 35 081, el. p. edvinas.emarta@am.lt, patarėja Zita Bitvinskaitė, tel. 8 646 89813, el. p. zita.bitvinskaite@am.lt, patarėja Ada Teberienė, tel. 8 687 98259, el. p. ada.teberiene@am.lt, vyresn. patarėjas Zbignevas Glazko, tel. 8 696 77066, el. p. zbignevas.glazko@am.lt, vyresn. patarėjas Vytautas Martuzevičius, tel. 8 696 77430, el. p. vytautas.martuzevicius@am.lt, patarėja Vilija Masaitienė, tel. 8 695 74949, el. p. vilija.masaitiene@am.lt, vyr. specialistė Daiva Kazlauskienė, tel. 8 686 07316, el. p. daiva.kazlauskienė@am.lt, patarėja Anžela Valainė, tel. 8 695 15839, el. p. anzela.valaine@am.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai:

Miškų įstatymas

- Šiuo metu gamtotvarkos priemonių miškuose įgyvendinimas neįeina į kompleksinės miškų ūkio veiklos sąvoką.

Įstatyme nėra aiškiai reglamentuotas miško, miško žemės ir medyno sąvokų tarpusavio ryšys.

Miško infrastruktūros sąvoka nėra pakankamai išsami ir aiški. Įstatymai ir kiti teisės aktai detaliau nereglamentuoja kokie inžineriniai statiniai ir įrenginiai gali būti laikomi skirtais rekreacinėms ar aplinkosauginėms funkcijoms įgyvendinti.

Šiuo metu galiojančiuose teisės aktuose nėra apibrėžtos tokios sąvokos, kaip artima gamtai miškininkystė, miško ekosisteminės paslaugos, gamtinės buveinės miškuose, pirmą kartą miškas, sengirė, agromiškininkystės želdiniai, planataciniai želdiniai.

- Galiojančios miškų grupės ir jose taikomi veiklos apribojimai iš esmės neatitinka šiandienos klimato kaitos ir biologinės įvairovės iššūkių, kintančių visuomenės poreikių miškams, taip pat neužtikrina tinkamo ekologinių, ekonominių ir socialinių miško verčių balanso.

Miškai miškų grupėms priskiriami aplinkos ministro įsakymu pagal Valstybinės miškų tarnybos parengtus miškų priskyrimo miškų grupėms planus, kurie pradami rengti tik po to, kai miškų tvarkymo schema patvirtinama ir įregistruojama Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo dokumentų registre. Miškų tvarkymo schemas, rengiamos apskričiai vidutiniškai kas 10 metų pagal aplinkos ministro įsakymu patvirtintą Miškų tvarkymo schemų grafiką. Visas Schemos rengimas dėl

sudėtingo proceso trunka iki 30 mėn. Patvirtinta ir įregistruota schema dar neįtvirtina miškų priskyrimo miškų grupėms.

- Miškas nuosavybės teise gali priklausyti ir užsienio valstybėse įsteigtoms organizacijoms, neturinčioms juridinio asmens statuso, tačiau turinčioms civilinį teisinumą pagal tų valstybių įstatymus, tačiau negali priklausyti tokioms pat Lietuvoje įsteigtoms organizacijoms.

- Galioja apribojimas, kad asmuo ar susiję asmenys gali įsigyti tik tiek miškų ūkio paskirties žemės, kad bendras jiems priklausantis miškų ūkio paskirties žemės sklypų plotas nebūtų didesnis kaip 1 500 ha. Atitinkamai įstatyme numatytos šio ribojimo užtikrinimo procedūros, įskaitant privalomą kreipimąsi į Nacionalinę žemės tarnybą dėl sutikimo išdavimo.

- Tarp galiojančių atvejų, kai privačią miško valdą galima skaidyti į dalis, nenumatyti atvejai, kai žemės sklypą į dalis skiria valstybinės ar vietinės reikšmės (viešieji) keliai, geležinkeliai ir neprivatizuojami vandens telkiniai.

- Įstatyme numatytas nebaigtinis miškų, kurie priskiriami valstybinės reikšmės miškams, sąrašas, t. y. jais laikomi ir kiti miškai, Vyriausybės sprendimu priskirti valstybinės reikšmės miškams. Šiam tikslui Aplinkos ministerija organizuoja, Valstybinė miškų tarnyba rengia ir po to Vyriausybė tvirtina valstybinės reikšmės miškų schemas, jos nuolat Vyriausybės nutarimais yra keičiamos.

Įstatyme taip pat nustatyta, kad valstybinės reikšmės miškams priskiriami miestų miškai be jokių išimčių. Pagal galiojančią teisinį reguliavimą miestų plėtros metu miesto teritorijoms priskirti privatūs miškai turi būti išperkami iš privačių asmenų.

- Teisės aktai parduoti miškų paskirties žemės saugomose teritorijose galimybės nenumato, todėl nesprenžiamas laisvos valstybinės žemės fonde esančių ir nepanaudotų nuosavybės teisėms atkurti valstybinių miškų klausimas. Nuosavybės teisių atkūrimo procesas vyksta jau 30 metų, o laisvos valstybinės žemės fonde vis dar esantys nemaži miškų plotai (apie 50 tūkst. ha) iš esmės netvarkomi, miškininkystės veikla nevykdoma, o dėl to jie degraduoja, mažėja jų socialinė ir ekonominė vertė, kartu neužtikrinama ir gamtinių vertybių tuose miškuose apsauga, kai tam reikalingas gamtotvarkos priemonių taikymas.

- Pagal galiojančią reguliavimą pirmumo teisę įsigyti privačią miškų ūkio paskirties žemę saugomose teritorijose arba besiribojančią su valstybinės reikšmės mišku, už tokią pat kainą ir kitomis tokiomis pat sąlygomis turi valstybė.

Įstatyme nenustatyta kiek laiko galioja Nacionalinės žemės tarnybos išduotos pažymos dėl pirmumo teisės įsigyti miškų ūkio paskirties žemės sklypą, taip pat per kiek laiko po pateikto sutikimo pirkti miškų ūkio paskirties žemės sklypą turi būti sudaroma pirkimo-pardavimo sutartis.

Įstatyme nėra apibrėžta Miškų konsultacinės tarybos veikla, formavimo principai. Šiuo metu aplinkos ministro įsakymu yra tvirtinama Miškų konsultacinės tarybos, skirtos pasiūlymams aplinkos ministrui miškų politikos ir strategijos formavimo ir kitais svarbiausiais miškų klausimais teikti, sudėtis, darbo reglamentas.

- Vadovaujantis ES Tarybos 1999 m. gruodžio 22 d. direktyvos [1999/105/EB](#) dėl prekybos miško dauginamąja medžiaga (toliau – Direktyva) 2 straipsnio k) punkto i) papunkčiu, valstybė narė turi įkurti arba paskirti instituciją, „atsakingą už prekybos miško dauginamąja medžiaga kontrolę ir (arba) šios medžiagos kokybę bei kitus su tuo susijusius dalykus“. Laikantis šių reikalavimų, oficialia įstaiga Lietuvoje nuo 2003 m. paskirta Valstybinė miškų tarnyba. Tačiau nuo 2021 m. miškų kontrolę perdavus Aplinkos apsaugos departamentui, Lietuvoje šias funkcijas įgyvendina 2 viena kitai nepavaldžios institucijos – Valstybinė miškų tarnyba ir Aplinkos apsaugos departamentas prie

Aplinkos ministerijos. Tai neatitinka Direktyvos nuostatų ir neužtikrinama tinkama miško dauginamosios medžiagos kontrolė.

- Pagal galiojantį reguliavimą miškų urėdija veikia pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymą, t. y. gali būti tik valstybės įmone, bet negali būti akcine bendrove.

Įstatyme įtvirtintas valstybinių miškų apsaugos pareigūnų institutas ir kad jais yra miškų urėdijos darbuotojai, kas nesuderinama su miškų urėdijos pertvarkymu į akcinę bendrovę.

- Pagal galiojantį reguliavimą miško valdytojams nustatyti privalomieji 5 procentų atskaitymai iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką. Šie atskaitymai įtraukiami į valstybės biudžetą ir naudojami tik bendrosioms miškų ūkio reikmėms ir gamtotvarkos priemonėms miškuose finansuoti. Tuo tarpu valstybės biudžeto reikmėms tenkinti valstybinių miškų valdytojams nustatyti papildomi privalomieji 10 procentų atskaitymai.

Įstatyme taip pat nustatytas nebaigtinis sąrašas bendrųjų miškų ūkio reikmių, kurioms finansuoti naudojamos iš privalomųjų 5 procentų atskaitymų gautos lėšos.

- Pagal galiojantį reguliavimą miškų urėdija Vyriausybės nustatyta tvarka didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje parduoda žaliavinę medieną, miško kirtimo liekanas ir nenukirstą mišką. Įstatymas nereglamentuoja kokiu būdu miškų urėdija vykdo prekybą biokuru.

- Įstatyme nenustatytas baigtinis sąrašas atvejų, kai asmenų lankymasis miškuose gali būti uždraustas ar apribotas. Įstatyme nėra akcentuotas privačių miškų savininkų saugumo klausimas, taip pat nenustatyti reikalavimai dėl transporto priemonių važinėjimo ne miško keliais ir ne tam skirtais takais, leidimų kultūros, sporto ir kitų renginių miškuose organizavimui gavimo, derinimo.

- Pagal galiojantį reguliavimą privačių miškų savininkų veiklą miškuose papildomai reglamentuoja Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatai, kuriuos tvirtina Vyriausybė, atsižvelgdama į privačių miškų savininkų organizacijų siūlymus.

- Šiuo metu galiojančiuose įstatymuose nėra nustatyta kompensavimo privačių miškų savininkams už nustatytus miškų ūkio veiklos apribojimus tais atvejais, kai veiklos apribojimai nustatomi ne saugomoje teritorijoje esančioje miško žemėje. Kai nauji veiklos apribojimai nustatomi saugomose teritorijose esančiuose miškuose kompensacijos apskaičiuojamos ir išmokamos Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka.

- Pagal galiojantį reguliavimą miško žemėje negali būti įrengiami kiti nei miško infrastruktūrai priskirtini inžineriniai tinklai.

- Šiuo metu pagal galiojantį reguliavimą vykdomos dvi miškų inventorizacijos – valstybinė miškų inventorizacija (nacionalinė miškų inventorizacija atrankiniais metodais) ir miškų sklypų inventorizacija. Remiantis valstybinės miškų inventorizacijos duomenimis, tvarkoma miškų apskaita ir sudaromas Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastras. Šis reglamentavimas iš esmės neveikia, kadangi Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastras sudaromas miškų sklypų inventorizacijos duomenų pagrindu. Įstatymas taip pat įtvirtina, kad Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastru registruoti duomenys apie miškus ir miško žemę šio kadastro tvarkytojo teikimu įrašomi į Nekilnojamojo turto registrą Nekilnojamojo turto registro įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka, bet šis reglamentavimas praktiškai neveikia.

- Pagal galiojantį reguliavimą medžių savaiminukais, kurių vidutinis amžius ne mažesnis kaip 20 metų, apaugusi ne miško žemė inventorizuojama ir įtraukiama į apskaitą aplinkos ministro nustatyta tvarka, nors medynas susiformuoja maždaug 7-ais medžių augimo metais. Pagal galiojantį reguliavimą, nėra atsižvelgiama į privataus valdytojo interesus, todėl pasitaiko atvejų kai privačios žemės savininkai nesutinka su savaiminukais apaugusio žemės įrašymu į Miškų valstybės kadastrą.

- Šiuo metu vidinės miškotvarkos projektai – miškų ūkio veiklos planai, rengiami visoms valstybinių miškų valdytojų ir privačioms miškų valdoms arba ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiai miško žemei ir skiriami konkrečių tvarkymo priemonių sistemai jose nustatyti. Galiojančiame įstatyme nenustatyta vidinės miškotvarkos projektų galiojimo trukmė, jų viešinimas ir panaikinimo pagrindai.

- Šiuo metu metinę pagrindinių miško kirtimų normą valstybiniuose miškuose tvirtina Vyriausybė, tačiau įstatyme neįtvirtinta, kokiam laikotarpiui ši norma patvirtinama.

Nors šalies genetiniai miško medžių ištekliai priskirti Europos miško medžių genetiniais ištekliams, tačiau iki šiol Miškų įstatyme nereglamentuoti. Sėklinės miško bazės, miško dauginamosios medžiagos kilmės ir kokybės, ir jos tiekėjų veiklos reikalavimai taip pat nereglamentuoti įstatymo lygmeniu.

- Šiuo metu miškas laikomas atkurtu, kai praėjus 2-3 metams po miško iškirtimo arba miško žuvimo fakto nustatymo miško atžėlimo procesas dar tik prasidėjęs arba miškas ką tik pasodintas. Tai nesuderinta su nuostatomis, kad miško atkūrimo procesas apima ne tik jo atžėlimą arba pasodinimą, bet ir miško želdinių ir žėlinių priežiūrą ir apsaugą, kol susiformuoja medynas.

- Įstatyme įtvirtinta, kad draudžiama atlikti miško kirtimus ir naudoti kitus miško išteklius negavus nustatyta tvarka išduoto leidimo, kai pagal galiojančius teisės aktus toks leidimas reikalingas, tačiau neapibrėžti esminiai leidimų kirsti mišką išdavimo reikalavimai, neapibrėžtas leidimo kirsti mišką galiojimo laikas, leidimų išdavimo, panaikinimo ir tikslinimo pagrindai. Visa tai šiuo metu reglamentuoja Vyriausybės tvirtinami Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatai ir aplinkos ministro tvirtinamas Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašas.

- Šiuo metu įstatyme įtvirtinta, kad plynieji pagrindiniai miško kirtimai nacionaliniuose parkuose draudžiami, tačiau išimtis taikoma pelkinių ir užmirkusių augaviečių medynams, nors tai ir nedera su bendra gamtosaugos ir artimos gamtai miškininkystės kryptimi mažinti plynųjų miško kirtimų apimtį saugomose teritorijose.

Įstatyme taip pat nustatyta, kad II miškų grupės miškuose draudžiami plynieji pagrindiniai miško kirtimai, o gamtinės brandos nepasiekusiuose medynuose draudžiami atvejiniai pagrindiniai miško kirtimai. Tai sudaro sąlygas plačiai taikyti supaprastintus atvejinius miško kirtimus, kurie savo esme yra artimi plyniesiems ir dažnai neužtikrina tinkamos gamtinių vertybių apsaugos.

III miškų grupės miškuose plynųjų pagrindinių miško kirtimų biržės plotas negali būti didesnis kaip 5 hektarai. Atvejinių pagrindinių miško kirtimų biržių maksimalus plotas neribojamas, kas sudaro prielaidas koncentruotai kirsti didelio ploto biržes, kurios, ypač supaprastintųjų atvejinių miško kirtimų atveju ir ypač saugomose teritorijose, nedera su gamtinių, socialinių ar kultūrinių vertybių apsaugos reikalavimais.

Įstatyme nedetalizuota miško kirtimų sistema, kurios tam tikra dalis yra Vyriausybės tvirtinamuose Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatuose.

Nesudarytos įstatyminės prielaidos reglamentuoti miško darbų saugos reikalavimų.

- Šiuo metu teisės aktuose nėra reglamentuoti artimos gamtai miškininkystės principai.

- Sanitariniais miško kirtimais gali būti iškertami ne tik medžių ligų ar miško kenkėjų plitimo pavojų keliantys medžiai, bet ir sausuoliai, nors tai nepagerina sanitarinės miško būklės.

Pagal galiojančią reguliavimą naminių gyvulių ganiava valstybinėje miško žemėje draudžiama, išskyrus Aplinkos ministerijos numatytus atvejus. Privačiuose miškuose gyvulių ganiava draudžiama kirtavietėse ir 20 metų neturinčiuose jaunuolynuose. Toks reglamentavimas ne tik nepagrįstai skiria

valstybinius ir privačius miškus, bet ir riboja galimybes naminių gyvulių ganymu palaikyti tam tikrų gamtinių buveinių tinkamą būklę tais atvejais, kai tai netrukdo miško atkūrimui.

- Įstatyme įtvirtinti devyni išimtiniai miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis atvejai taip pat numatytas atskiras miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis teisinis reguliavimas saugomose teritorijose, kuris iš dalies prieštarauja bendriesiems išimtiniais atvejais. Šiuo metu taip pat nenumatyta miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis atvejis atviro tipo gamtinių buveinių atkūrimui, kai tokių buveinių egzistavimas nesuderinamas su miško auginimu, taip pat kultūros paveldo objektų teritorijų sklypams formuoti ir naudoti, kultūros paveldo objektų teritorijų sklypams formuoti ir naudoti, žemės savininko reikmėms plantaciniuose miškuose.

Šiuo metu galiojančio įstatyme numatytos plačios galimybės didelės ekologinės ir socialinės vertės miškuose paversti miško žemę kitomis naudmenomis naudingųjų iškasenų eksploatavimui, dėl ko sulaukiama didelio visuomenės nepasitenkinimo, nes tokiu būdu sunaikinami socialiniu požiūriu svarbūs rekreaciniai miškai, taip pat ekologiniu požiūriu svarbūs apsauginiai miškai.

Administracinių nusižengimų kodeksas

276 straipsnyje nustatytos baudos už miško įveisimo ir atkūrimo reikalavimų nesilaikymą, miško neatkūrimą per Miškų įstatyme nustatytus terminus ir už miško dauginamosios medžiagos nuostatų pažeidimą per mažos – kelis kartus mažesnės už patiriamas išlaidas atkuriant mišką, atliekant jo priežiūrą ir apsaugą. Jos ne tik neatgraso nuo pažeidimų, bet ir sukuria situaciją, kai finansiškai palankiau 2 kartus sumokėti baudą užuot atkūrus mišką. Dabar galiojančiame 276 straipsnyje numatyta atsakomybė tik už per Miškų įstatyme nustatytą terminą neatsodintas arba neatžėlusias kirtavietes, žuvusius medynus, želdinius ir žėlinius, tačiau nenumatyta atsakomybė už želdinių ir žėlinių priežiūros ir apsaugos darbų, kad susiformuotų medynas, neatlikimą.

426 straipsnyje minimi valstybinių miškų apsaugos pareigūnai, kurių atsisakoma, o 589 straipsnyje numatyta jų kompetencija.

Aplinkos apsaugos įstatymas

37 straipsnyje įtvirtinta, kad juridinių asmenų padarytus Miško dauginamosios medžiagos nuostatų reikalavimų pažeidimus tiria, juridinių asmenų padarytų pažeidimų protokolus surašo ir bylas dėl ekonominių sankcijų skyrimo nagrinėja valstybiniai aplinkos apsaugos inspektoriai.

119 straipsnyje numatyta atsakomybė už per nustatytus terminus neatkurtą (neatžėlusį arba neatsodintą) mišką, tačiau nenumatyta atsakomybė už želdinių ir žėlinių priežiūros ir apsaugos neatlikimą kol susiformuos medynas.

Saugomų teritorijų įstatymas

Miško žemę paversti kitomis naudmenomis draustiniuose, valstybiniuose parkuose, biosferos rezervatuose ir biosferos poligonuose galima reikmėms, susijusioms su šių saugomų teritorijų apsauga, tvarkymu, pritaikymu visuomenės poreikiams ir naudojimu rekreacijai, jeigu tai numatyta šių saugomų teritorijų planavimo dokumentuose ir neprieštarauja šių saugomų teritorijų nuostatams. Įstatyme šiuo metu nenumatyta, kad miško žemę paversti kitomis naudmenomis būtų galima gamtinių buveinių atkūrimui.

Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas

95 straipsnyje numatyta, kad miško žemėje draudžiama tiesti inžinerinius tinklus.

Teritorijų planavimo įstatymas

Įstatyme nustatyta, kad miškų tvarkymo schema yra vienas iš specialiojo teritorijų planavimo dokumentų.

Žemės įstatymas

9 straipsnyje nustatyta, kad valstybinė miško žemė gali būti išnuomojama tik Miškų įstatyme nustatytais veikelais vykdyti. Atitinkamai galiojančiame Miškų įstatyme numatyta, kad valstybinė miško žemė Vyriausybės nustatyta tvarka gali būti nuomojama poilsiui ar kitiems tikslams, išskyrus miškų ūkio veikelais organizuoti.

25 straipsnyje reglamentuota, kokia žemė priskiriama miškų ūkio paskirties žemei, taip pat kad miškų ūkio paskirties žemės sklypai skirstomi į ekosistemų apsaugos miškų sklypus, rekreacinių miškų sklypus, apsauginių miškų sklypus, ūkinių miškų sklypus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Miškų įstatymas

Įstatymo pakeitimo projekte numatyti šie pagrindiniai pakeitimai:

- Siekiant aiškiau apibrėžti gamtotvarkos priemonių miškuose tikslus ir numatyti platesnį dokumentų, kuriuose jos gali būti suplanuojamos, sąrašą numatoma, kad gamtotvarkos priemonės gali būti suplanuojamos ne tik miškotvarkos projektuose, bet ir saugomų teritorijų planavimo dokumentuose, invazinių rūšių populiacijų gausos reguliavimo veiksmų planuose, saugomų rūšių apsaugos ir veiksmų planuose. Toks pakeitimas sudarys prielaidas plačiau taikyti gamtinių vertybių apsaugai ir jų būklės gerinimui skirtas gamtotvarkos priemones miškuose.

Išplečiama kompleksinės miškų ūkio veiklos sąvoka, numatant, kad ja papildomai laikoma ir veikla, apimanti prekybą biokuru, taip pat gamtos apsaugos, gamtotvarkos priemonių miškuose įgyvendinimą, rekreacinės miško infrastruktūros įrengimą ir priežiūrą. Tokie pakeitimai sudaro prielaidas įvairinti veiklą miškuose, daugiau dėmesio skirti kitoms nei vien su medienos gavyba susijusioms miškų ūkio veikloms. Tuo būdu atliepiamos ir Nacionalinio miškų susitarimo (NMS) proceso metu pasiektų sutarimų nuostatos.

Patikslinamos medyno, miško ir miško žemės sąvokos, aiškiau atskleidžiamas jų turinys ir tarpusavio ryšys. Plačiausiai apimtą miško žemė, kurią sudarytų mišku apaugusi žemė ir kita su mišku neatsiejamai susijusi ar miškui funkcionuoti reikalinga žemė. Mišku būtų laikomas ne mažesnis kaip 0,1 hektaro žemės plotas, kuriame yra pagrindinis miško ekosistemos elementas – medynas arba jame laikinai medyno nėra. Medynas būtų suprantamas kaip pagrindinis miško ekosistemos elementas ir miško dalis, apaugusi nustatytų parametru medžiais ir kita miško augalija. Tokie pakeitimai geriau suderina tarpusavyje miško, miško žemės ir medyno sąvokas. Siekiant užtikrinti miško sąvokos aiškumą ir kas nelaiškoma mišku, įstatyme taip pat apibrėžiamos agromiškininkystės ir plantacinių želdinių sąvokos.

Išplečiama miško infrastruktūros sąvoka, kad į ją pateiktų kiti inžineriniai statiniai ir įrenginiai, skirti miško aplinkosauginėms, rekreacinėms, mokslinių tyrimų, kitoms socialinėms, kultūrinėms ir dvasinėms funkcijoms įgyvendinti ir laukiniams gyvūnams nelaisvėje laikyti. Tokių inžinerinių statinių ir įrenginių įrengimui miško žemėje (išskyrus nesudėtingus rekreacinės miško infrastruktūros objektus) būtų privalomas miškotvarkos projektas. Siekiant išvengti galimo piktnaudžiavimo,

siūlomu reguliavimu būtų suteikiami įgaliojimai aplinkos ministruui nustatyti konkrečius miškotvarkos projekte projektuojamų miško infrastruktūrai priskirtinų inžinerinių statinių ir įrenginių požymius ir jų sąrašą.

Įtvirtinamos aiškios miško savininko ir valstybinio miško valdytojo sąvokos, atsisakant miško naudotojo sąvokos, nes įstatyme nenustatoma specialaus reguliavimo šiems asmenims. Taip pat patikslinus kas gali būti miško savininku, nacionaliniai subjektai nebebūtų diskriminuojami užsienio subjektų, atitinkančių europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, atžvilgiu ir turėtų tokias pačias sąlygas nuosavybės teisės į miškus įsigijimo srityje, kaip ir jie.

Įtvirtinamos naujos, kituose teisės aktuose nereglamentuotos, bet įstatymo pakeitimo projekte naudojamos sąvokos: artima gamtai miškininkystė, miško ekosisteminės paslaugos, gamtinės buveinės miškuose, pirmykštis miškas, sengirė, agromiškininkystės želdiniai, planataciniai želdiniai.

• Įtvirtinami Miškų konsultacinės tarybos formavimo principai ir veikla, nustatant, jog Miškų konsultacinė taryba steigama pasiūlymams aplinkos ministruui miškų politikos formavimo ir kitais strateginiais miškų valdymo klausimais teikti. Ji būtų sudaroma iš valstybės, mokslo ir studijų institucijų, asociacijų, nevyriausybinų organizacijų, verslo atstovų, išlaikant atstovavimo balansą miškų socialinėms, ekonominėms ir ekologinėms sritims. Miškų konsultacinės tarybos sudėtį ir darbo reglamentą tvirtintų aplinkos ministras. Šiuo pakeitimu būtų didinamas visuomenės dalyvavimas svarbiausių nacionalinio lygmens miškų politikos sprendimų priėmime.

• Siekiant įgyvendinti Direktyvos [1999/105/EB](#) dėl prekybos miško dauginamąja medžiaga (toliau – Direktyva) 2 straipsnio k) punkto i) papunkčio nuostatas dėl įstaigos, atsakingos už prekybos miško dauginamąja medžiaga kontrolę ir (arba) šios medžiagos kokybę bei kitus su tuo susijusius dalykus, numatyta, kad šias funkcijas atliks Valstybinė miškų tarnyba. Valstybinėje miškų tarnyboje veikia stacionari, visus ES reikalavimus atitinkanti miško medžių ir krūmų sėklų kokybės tyrimų laboratorija, dirba kompetentingi specialistai.

• Naujai nustatoma, kad miškų urėdija yra valstybės valdoma įmonė. Pagal Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą tokiu reguliavimu miškų urėdija išliktų valstybės įmone, tačiau būtų sudarytas teisinis pagrindas Vyriausybei priimti sprendimą dėl jos pertvarkymo į akcinę bendrovę. Akcinės bendrovės teisinė forma laikytina efektyvesne ir pažangesne dėl to, kad užtikrinamas efektyvesnis valstybės turto panaudojimas, sudaromos galimybės šio turto vystymui ir plėtojimui ateityje sumažinant valstybės lėšų poreikį investicijoms ir turto išlaikymo išlaidoms. Įmonės teisinės formos pasikeitimas sudarys galimybes veikti efektyviau, taikyti gerosios valdysenos praktikas, lanksčiau priimti operatyvinius sprendimus, taip pat tai neturės įtakos miškų urėdijos vykdomiems specialiesiems įpareigojimams, iš esmės nesikeis ir darbuotojų darbo sąlygos bei socialinės garantijos.

Nustatomos naujos funkcijos miškų urėdijai, kad ji vykdo sanitarinius miško kirtimus ir pavojingų medžių kirtimą Nacionalinės žemės tarnybos patikėjimo teise valdomuose valstybiniuose miškuose. Šiuo metu miškų urėdija faktiškai vykdo šią funkciją vykdo su Nacionaline žemės tarnybos duodamais sutikimais. Taip pat papildomai nustatoma, kad miškų urėdija vykdytų miško atkūrimą ir įgyvens profilaktines priešgaisrinės saugos priemones Nacionalinės žemės tarnybos valdomuose miškuose. Konkrečios valstybinės funkcijos nustatymas užtikrins paprastesnę ir geresnę tokių miškų apsaugą ir tvarkymą, leis geriau panaudoti miškų urėdijos potencialą. Miškų urėdija taip pat turėtų organizuoti židinių naikinimą visų nuosavybės formų miškuose medžių spyglius ir lapus graužiančių miško kenkėjų masinio išplitimo vietose aviacijos pagalba, kai nėra kitų veiksmingų priemonių likviduoti židinių. Ši funkcija prisidėtų prie geresnės visų nuosavybės formų miškų sanitarinės būklės.

Įstatymo lygmeniu nustatoma, kad miškų urėdija vykdo kompleksinę miškų ūkio veiklą kariniuose poligonuose ir karinio mokymo teritorijose, kai juose nevyksta mokymai ar pratybos. Toks reguliavimas šiuo metu yra įtvirtintas Vyriausybės 2000 m. gegužės 12 d. nutarime Nr. 545 „Dėl Lietuvos kariuomenės karinių poligonų ir karinio mokymo teritorijų“.

Atsisakoma valstybinių miškų apsaugos pareigūnų instituto. Visos miškų kontrolės vykdymas tik per Aplinkos apsaugos departamentą neturės neigiamos įtakos pažeidimų valstybiniuose miškuose prevencijai, o užtikrins vienodų kontrolės standartų taikymą tiek privačiuose, tiek valstybiniuose miškuose. Miškų urėdijos darbuotojai ir toliau vykdys miškų apsaugą nuo trečiųjų asmenų neteisėtų veiksmų ir nesant tam atskiro reguliavimo, tačiau administracinių priemonių taikymui turės pasitelkti Aplinkos apsaugos departamentą. Atsižvelgus į nedidelį valstybinių miškų apsaugos pareigūnų tiriamų pažeidimų kiekį, papildomas poveikis Aplinkos apsaugos departamento vykdomai miškų kontrolės funkcijai nenumatomas.

- Atsisakoma privačion nuosavybėn įsigyjamos miškų ūkio paskirties žemės plotų ribojimų ir su tuo susijusių patikros procedūrų. Tokiu būdu bus užtikrinama ne tik atitiktis Europos Sąjungos teisei, bet ir konkurencijos laisvė, sumažinama administracinė našta asmenims, įsigyjantiems miškų ūkio paskirties žemės.

- Valstybinės reikšmės miškais būtų laikomi šiuo metu galiojančiame Miškų įstatyme įtvirtinti miškai bei kiti miškai, kuriuos patikėjimo teise valdo miškų urėdija. Tokiu būdu būtų atsakoma pridėtinės vertės nekuriančio proceso – valstybinės reikšmės miškų schemų rengimo, tvirtinimo Vyriausybės nutarimais ir jų pastovaus keitimo. Vyriausybė nutarimais perduodama patikėjimo teise miškus miškų urėdijai iš esmės jau priima sprendimą, jog šis miškas turi būti valdomas ir naudojamas išimtinai valstybės.

Siūlomu reguliavimu dėl valstybinės reikšmės miškų taip pat būtų sprendžiama privačių miškų miesto plėtros metu priskirtų miestų teritorijoms klausimas, kad valstybei nebūtų prievolės naujai į miesto teritoriją patenkančius privačius miškus išpirkti iš privačių asmenų.

- Nustatoma, kad laisvos valstybinės žemės fonde esantys ir nepanaudoti nuosavybės teisėms atkurti valstybinės miško žemės plotai, esantys valstybiniuose draustiniuose, valstybinių parkų ir biosferos stebėsenos (monitoringo) draustiniuose, taip pat rekreacinių zonų teritorijose, būtų perduoti miškų urėdijai. Siekiant formuoti racionalias žemėnaudas tarp privačios žemės sklypų įsiterpusius ne didesnius kaip 3 ha miško žemės plotus, suformuotus atskirais žemės sklypais, privačion nuosavybėn be aukciono būtų galima parduoti tos pačios pagrindinės žemės naudojimo paskirties besiribojančių žemės sklypų savininkams. Toks pakeitimas sudarytų teisinę prielaidą greičiau atnaujinti nuo Nepriklausomybės atkūrimo nevykdomą miškų ūkio ir gamtotvarkos veiklą tokiuose miškuose, kas leistų pagerinti šių miškų atliekamas funkcijas ir padidinti grąžą valstybei.

- Numatoma, kad žemės sklypų skaidymo reikalavimai taikomi tik privačiame ne miškų ūkio paskirties žemės sklype esančiam vientisam miško žemės plotui. Taip pat numatoma nauja išimtis, kad miško žemė į dalis gali būti skaidoma, jei žemės sklypą į atskirus žemės sklypus skiria valstybinės reikšmės (magistraliniai, krašto, rajoniniai), vietinės reikšmės (viešieji) keliai, geležinkeliai ir neprivatizuojami vandens telkiniai, taip pat keliais užimti plotai, neįskaityti į privatizuojamo žemės sklypo bendrą plotą.

- Įtvirtinama, kad valstybė pirmumo teisę įsigyti privačią miškų ūkio paskirties žemę turi tik tuomet, kai ji yra valstybiniuose parkuose, valstybiniuose draustiniuose ir kitose teritorijose, kurioms suteiktas „Natura 2000“ statusas, taip pat „Natura 2000“ teritorijose, kurios nepatenka į nacionalines saugomas teritorijas. Siūlomu reguliavimu atsisakoma valstybės pirmumo teisės įsigyti privačią

miškų ūkio paskirties žemę jei ji ribojasi su valstybinės reikšmės mišku. Pažymėtina, kad šiuo metu šia teise valstybė nesinaudoja, o tik formaliai vykdomas papildomas informavimas ir atsisakymas pirkti, todėl siūloma palikti pirmumo teisę valstybei tik dėl tam tikrų gamtinių vertybių apsaugos užtikrinimo.

Nustatoma nauja sąlyga, kad jei pirmumo teisę turintys asmenys, išreiškę pageidavimą pasinaudoti pirmumo teise pirkti miškų ūkio paskirties žemės ūkio paskirties žemės sklypą, per 3 mėnesius nesudaro pirkimo-pardavimo sutarties su žemės sklypo savininku, žemės sklypo savininkas turi teisę parduoti miškų ūkio paskirties žemės sklypą kitiems asmenims ta pačia kaina ir kitomis sąlygomis, nurodytomis žemės savininko pranešime. Šiuo reguliavimu siekiama užtikrinti, kad sutikimą pirkti davęs asmuo nepiktnaudžiautų šią teisę, nes šiuo metu jis gali tik formaliai duoti sutikimą pirkti parduodamą miškų ūkio paskirties žemės sklypą, bet realiai ta teise nesinaudoti, o pardavėjas tokiu atveju neturi galimybių parduoti savo žemės sklypą kitiems asmenims.

Taip pat įtvirtinama, kad Nacionalinės žemės tarnybos išduodamos pažymos galioja vienus metus nuo jų išdavimo dienos, bet ne ilgiau, iki pasikeis duomenys, pagal kuriuos buvo išduotos šios pažymos, kai šie pasikeitimai gali turėti įtakos nustatant asmenis, turinčius pirmumo teisę įsigyti privačios miškų ūkio paskirties žemės. Analogiška nuostata šiuo metu galioja ir pirmumui įsigyti žemės ūkio paskirties žemę pagal Žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymą.

- Įgyvendinamas Konstitucinio Teismo nutarimas ir nustatoma, kad surinktos privalomųjų atskaitymų iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką lėšos (5% privačių miškų savininkų ir 15% valstybinių miškų valdytojų, kaip yra ir galiojančiame Miškų įstatyme) naudojamos ne tik bendrosioms miško reikmėms, bet ir kitoms valstybės biudžeto reikmėms tenkinti.

Atsižvelgus į tai, kad bendrosioms miško reikmėms tenkinti skirtų lėšų administravimas yra nebūdinga ministerijai funkcija, be to, papildžius bendrųjų miško reikmių sąrašą naujomis reikmėmis ženkliai padidėtų lėšų administravimo apimtis, Įstatymo projekte numatoma, kad bendrosioms miško reikmėms tenkinti skirtas lėšas administruoja Aplinkos ministerija ar jos įgaliota institucija, o lėšų naudojimo tvarką nustato aplinkos ministras.

- Išplečiamas naujomis miško reikmėmis ir padaromas baigtiniu finansuotinių bendrųjų miško reikmių sąrašas. Siūloma sudaryti galimybę pertvarkyti medynus ar krūmynus didinant jų produktyvumą ir atsparumą klimato kaitai, numatyti finansavimą naujų miškų įveisimui skirtai žemei įsigyti valstybės nuosavybėn, naujiems miškams joje įveisti. Tokiu būdu siekiama įgyvendinti nacionalinės miškų politikos ilgalaikius siekius. Siūloma bendrųjų miško reikmių sąrašą papildyti dar viena svarbia bendrąja miško reikme – viešosios paskirties rekreacijai ir poilsiui skirtiems miško žemės sklypams, taip pat miestų miškams prižiūrėti, apsaugoti ir tvarkyti. Taip užtikrinamas savivaldybėms deleguotos funkcijos adekvatus finansavimas.

Siekiant miško mokslo darbų rezultatų pritaikomumo, taip pat aiškios takoskyros su bendrąja mokslinės veiklos finansavimo sistema Lietuvoje, Įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad bendrųjų miško reikmių finansavimo lėšomis būtų finansuojami tik taikomieji miškų moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra.

Papildomai siūloma finansuoti naujas bendrąsias miško reikmes – miško medžių genetiniams ištekliams išsaugoti ir miško medžių selekcijos plėtrai; miško dauginamosios medžiagos išauginimo, miškų įveisimo, atkūrimo, apsaugos, tvarkymo, miškotvarkos ir miško išteklių naudojimo pažangioms technologijoms diegti. Šių reikmių finansavimas sudarytų galimybes naujomis pažangiomis technologijomis paremtai miškų ūkio plėtrai.

Siekiant sustiprinti miškininko profesijos patrauklumą, pritraukti jaunos žmones rinktis karjerą šiame sektoriuje, taip pat siūloma numatyti finansavimą miškininkystės studijų programų studentų tikslinėms skatinamosioms stipendijoms, neformaliojo moksleivių švietimo iniciatyvoms, susijusioms su miško pažinimu, įgyvendinti.

Bendrujų miško reikmių sąrašas dar papildomas šiomis reikmėmis – atstovavimui Lietuvai tarptautinėse miškų ūkio srities organizacijose; miškų sektoriaus darbuotojų švietimui ir mokymui; kompensacijoms privačių miškų savininkams už nustatytus veiklos apribojimus miško žemėje mokėti; bendrosioms miško reikmėms skirtų lėšų administravimui finansuoti.

- Įtvirtinama, kad miško ištekliai turi būti naudojami taip, kad mediena bei kiti miško ištekliai būtų nuolat tiekiami ir būtų išlaikyta pusiausvyra tarp medienos prieaugio ir jos naudojimo. Siūloma, kad visais miško kirtimais per metus iškertamas žalių medžių stiebų medienos tūris III ir IVA grupių (ateityje – daugiafunkčiuose ekonominio prioriteto) Lietuvos miškuose negalėtų viršyti 90 proc. metinio medienos tūrio prieaugio tuose pačiuose miškuose. Toks reglamentavimas patikimai apsaugos nuo galimo netvaraus miško naudojimo, kuomet miško kirtimų apimtis viršytų medienos prieaugį, tačiau tuo pačiu leis ilgalaikėje perspektyvoje aprūpinti šalies medienos pramonę ir energetiką reikiama atsinaujinančia žaliava.

Siekiant tolygaus ir planuojamo naudojimo, nustatoma, kad Vyriausybė tvirtina vidutinę metinę valstybinių miškų pagrindinių kirtimų normą penkeriems metams. Tokia nuostata šiuo metu įtvirtinta aplinkos ministro įsakymu.

- Atsisakoma atskiro reguliavimo privatiems miško savininkams Vyriausybės tvirtinamuose Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatuose. Valstybiniai ir privatūs miškai turi būti tvarkomi pagal vienodus principus, todėl įstatyme įtvirtinami bendri leidimų kirsti mišką išdavimo ir miškotvarkos projektų privalomumo atvejai.

- Siūloma nustatyti baigtinį sąrašą priežasčių, kurioms esant asmenų lankymasis miškuose gali būti uždraustas ar apribotas. Siūlomi pakeitimai leis išvengti nepagrįstų ir neobjektyvių sprendimų apriboti ir (ar) uždrausti asmenų lankymąsi miške priėmimui. Siekiant aiškumo dėl nustatomų lankymosi ribojimų, siūloma įtvirtinti, kad savivaldybių vykdomosios institucijos, priimdamos sprendimą riboti asmenų lankymąsi miškuose, privalo nurodyti šių ribojimų sąlygas ir terminus.

Siūloma nustatyti, kad asmenys, lankydami miškuose rekreaciniais (pvz., poilsavimas, sveikatinimasis, turizmas), pažintiniais (pvz., kraštovaizdžio pažinimas, mokymasis), kultūriniais (pvz., kūryba, kultūriniai turizmo objektai), dvasiniais (pvz., dvasingumo praktikos, religinės apeigos), aplinkosauginiais, mokslo tiriamaisiais tikslais, rinkdami vaisius, vaistažoles, vaistinę žaliavą, dekoratyvines miško medžiagas, miško augaliją, grybaudami, išskyrus saugomas augalų ir grybų rūšis, riešutaudami, leisdami sulą turi vadovautis šiame įstatyme ir kituose įstatyme nurodytuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų. Šios nuostatos atskleistų nemedieninių lankymosi miške tikslų apimtį, teikiamą naudą.

Siekiant atliepti NMS proceso metu sutartas nuostatas dėl privačių miškų savininkų saugumo ir nuosavybės teisių įgyvendinimo, siūloma nustatyti, kad miškuose besilankantys asmenys gali naudotis privataus miško savininko sukurta ar įrengta rekreacine miško infrastruktūra, pažymėta informaciniais ženklais, tik gavę miško savininko sutikimą. Taip pat siūloma įtvirtinti, kad miškuose važinėti motorinėmis transporto priemonėmis, kinkomuoju transportu galima tik miško keliais, išskyrus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytas išimtis ir specialiąsias transporto priemones. Dalį šių nuostatų perkeltant į Įstatymą iš aplinkos ministro tvirtinamų Lankymosi miške

taisyklių ir detalizuojant, atskiriant motorinių ir nemotorinių transporto priemonių judėjimo miškuose nuostatas, bus sudarytos sąlygos tinkamam įgyvendinimui ir stipresnei kontrolei.

Siekiant apsaugoti miškus, ypač saugomose teritorijose, nuo niokojimo bekelei skirtomis transporto priemonėmis ir valdyti jų srautus, siūloma nustatyti, kad miškuose gali būti įrengiamos specialios motorinėms transporto priemonėms skirtos bekelės trasos, kurių įrengimas numatytas miškotvarkos projekte ir suderintas su privataus miško savininku ar valstybinio miško valdytoju.

Siūloma numatyti, kad rengti kultūros, sporto ir kitus renginius miškuose galima gavus miško savininko ar valstybinio miško valdytojo sutikimą, vadovaujantis aplinkos ministro nustatytais reikalavimais, išskyrus renginius karinėse teritorijose esančiuose miškuose. Saugomose teritorijose ar „Natura 2000“ tinklo teritorijose esančiuose miškuose planuojamas renginys turėtų būti suderintas su atitinkamos saugomos teritorijos direkcija, išskyrus renginius karinėse teritorijose.

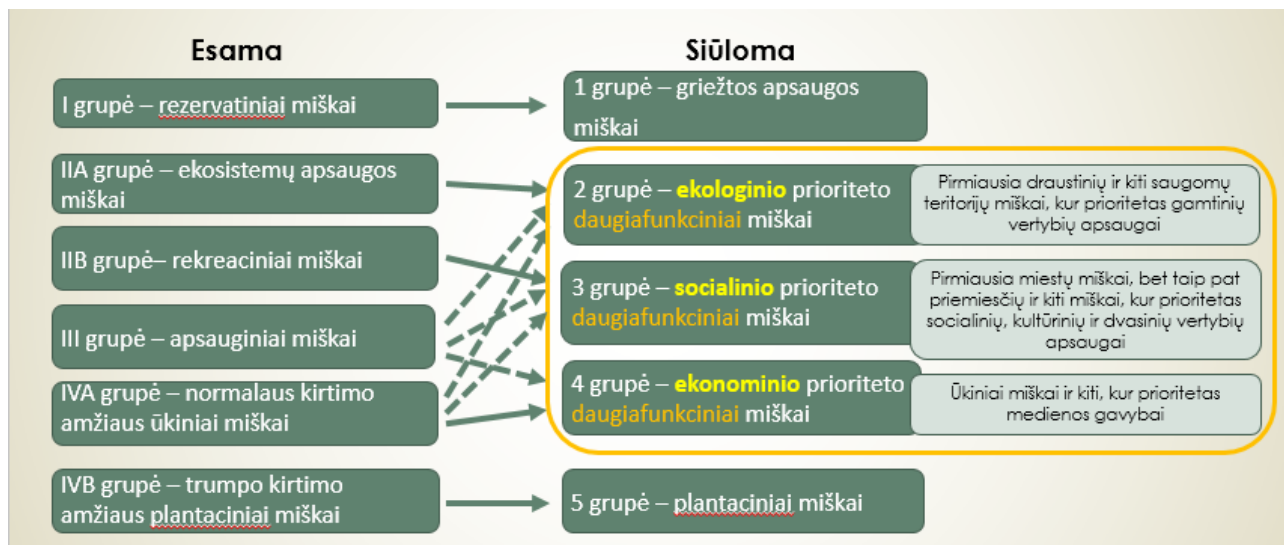
- Siekiant įvairialypių miško naudų visuomenei balanso ir miškų išsaugojimo ateities kartoms, nustatoma bendra nuostata, kad Lietuvos miškai ir jų išteklių naudojami tokiu būdu ir mastu, kad būtų užtikrinamas jų tvarumas klimato kaitos kontekste, išlaikoma jų biologinė įvairovė, produktyvumas, pajėgumas atsinaujinti, gyvybingumas, sveikatingumas ir galimybė subalansuotai atlikti ekologines, ekonomines ir socialines funkcijas.

Siūloma papildyti nuostatomis, kurios leistų rezervatiniams (griežtos apsaugos) miškams priskirti ir kitų saugomų teritorijų miškų plotus, kuriuose dėl esamos gamtinių buveinių palankios apsaugos būklės išsaugojimo reikia nutraukti ūkinę veiklą. Taip pat įtvirtinama, kad minėtuose miškuose leidžiama vykdyti natūraliems procesams miškuose, formuoti sengirėms. Toks pakeitimas sudarys prielaidas išplėsti rezervatinių (griežtos apsaugos) miškų plotus, prisidedant prie geresnės gamtosaugos, NMS nuostatų įgyvendinimo, taip pat Europos Sąjungos biologinės įvairovės strategijos tikslo išplėsti griežtai saugomų teritorijų plotus įgyvendinimo.

Papildoma nuostatomis, numatančiomis kitų saugomų teritorijų dalių su gamtinėmis buveinėmis miškuose priskyrimą ekosistemų apsaugos (ekologinio prioriteto daugiafunkciams) miškams. Taip pat nustatoma, kad šių miškų pagrindinė funkcinė paskirtis – formuoti arba atkurti gyvybingas miško ekosistemas ar atskirus jų komponentus, su įvairiaamžiais, įvairiarūšiais arba gamtinę brandą pasiekusiais medynais, sengirėmis.

- Pagal siūlomą reguliavimą nuo 2028 m. sausio 1 d. įsigaliojusių pertvarkyta miškų grupių sistema, labiau prisidedanti prie geresnės biologinės įvairovės apsaugos, klimato kaitos iššūkių valdymo ir visuomenės poreikių miškuose tenkinimo. Miškai pagal funkcinę jų paskirtį būtų skirstomi į penkias grupes: 1 grupė – griežtos apsaugos miškai, kurioje būtų leidžiama vykdyti natūraliems procesams, formuoti sengirėms, 2 grupė – ekologinio prioriteto daugiafunkciai miškai, kuriuose siekiama išsaugoti, formuoti arba atkurti gamtiškai vertingas miško ekosistemas, gamtines buveines ir kitus jų komponentus, formuoti įvairiaamžius, įvairiarūšius medynus su gamtinę brandą pasiekusiais medžiais ir kitas didelės gamtinės vertės miškų savybes turinčius medynus, 3 grupė – socialinio prioriteto daugiafunkciai miškai, kuriuose siekiama formuoti ir išsaugoti socialinius, kultūrinius ir dvasinius visuomenės poreikius geriausiai tenkinančius miškus ir miško aplinką, 4 grupė – ekonominio prioriteto daugiafunkciai miškai, kuriems priskiriami miškai nepriskirti 1, 2, 3 ir 5 grupėms ir kuriuose siekiama laikantis aplinkosaugos reikalavimų formuoti atsparius, produktyvius medynus, nepertraukiamai tiekiančius medieną ir/ar nemedienines ekosistemines paslaugas, 5 grupė – plantaciniai miškai, kuriuose siekiama greičiau išauginti kuo daugiau medienos. Toks miškų grupių sistemos pertvarkymas sudarys aiškias teisinis prielaidas geriau atliepti kintančius ir įvairėjančius

visuomenės poreikius miškams, išgrynins ir sustiprins miškų daugiafunkcinį valdymą ir naudojimą, kartu leis įgyvendinti ir NMS proceso metu pasiektų sutarimų nuostatas.

Pav. Esamų miškų grupių perėjimas į naują sistemą nuo 2028 m. sausio 1 d.

Nuo 2028 m. sausio 1 d. miškus miškų grupėms priskirtų Valstybinė miškų tarnyba, vadovaudamasi Vyriausybės nustatyta tvarka ir normatyvais, pagal parengtus miškų priskyrimo miškų grupėms planus. Įtvirtinus šią nuostatą miškų priskyrimo miškų grupėms procedūros, įskaitant ir miškų priskyrimo miškų grupėms keitimo procedūrą, būtų pagreitintos. Miškų priskyrimo miškų grupėms procedūra supaprastėtų atsisakius miškų tvarkymo schemų rengimo, kuriose buvo tik projektuojamas miškų priskyrimas miškų grupėms, bet dėl užsitęsusių procedūrų dažnai tapdavo neaktualus ir apsunkindavo suplanuotų aplinkosauginių ir miškų ūkio priemonių vykdymą. Taip pat numatoma, kad miškų priskyrimo miškų grupėms planų nereikėtų rengti, jei saugomose teritorijose esančiuose miškuose miškų grupės nustatytos saugomų teritorijų specialiųjų teritorijų planavimo dokumentais. Miškų grupės ir jų pakeitimai būtų registruojami Miškų kadastre. Miškų priskyrimo miškų grupėms planai būtų rengiami savivaldybės lygmeniu, taip pat įstatyme įtvirtinami pagrindiniai reikalavimai šių planų rengimo procesui. Naujiems miškams miškų grupė turi būti nustatoma ne vėliau kaip per 3 metus nuo jų įregistravimo Miškų kadastre.

Siūloma, jog pereinamuoju laikotarpiu, atsižvelgiant į nuo 2028 m. sausio 1 d. įsigaliosiančias naujas miškų grupes, Valstybinė miškų tarnyba, vadovaudamasi Vyriausybės patvirtintais miškų grupių normatyvais ir nustatyta miškų priskyrimo miškų grupėms tvarka, pagal įstatyme nustatytą grafiką parengtų ir patvirtintų miškų priskyrimo miškų grupėms planus. Visi nauji miškų priskyrimo miškų grupėms planai įsigaliojusių 2028 m. sausio 1 d. Tokiu būdu būtų užtikrintas tinkamas pasiruošimas ir sklandus perėjimas prie naujosios miškų grupių sistemos.

- Siūloma nustatyti kompensacijų mokėjimo mechanizmą už miško žemėje, kuri nepatenka į saugomą teritoriją, nustatytus pagrindinių miško kirtimų apribojimus. Tam tikrais atvejais miškus priskiriant aukštesnei miškų grupei, pats miškas saugomai teritorijai nepriskiriamas (pvz., rekreaciniai miškai), taip pat nuo 2028 m. siūloma nustatyti naują miškų grupių sistemą, dėl kurios pasikeistų miškų grupės ir gali būti nustatyti papildomi veiklos apribojimai ne vien saugomose teritorijose. Atsižvelgiant į šias situacijas, siūloma sudaryti galimybę mokėti kompensacijas privačių miškų savininkams, kurių miško žemėje pakeičiama miškų grupė ir dėl kurios pakeitimo visam laikui

uždraudžiamas dalies brandžių medžių iškirtimas. Kompensacijos būtų mokamos iš valstybės biudžeto lėšų, skirtų bendrosioms miško reikmėms finansuoti, arba iš savivaldybės biudžeto lėšų, jei miškų grupės pakeitimą inicijuoja savivaldybė. Nustatoma galimybė, kad pasikeitus privataus miško savininkui, miškui nustatyti pagrindinių miško kirtimų apribojimai ir teisė į taikomas kompensacijas pereitų teisių ir pareigų perėmėjui. Toks pakeitimas leis tinkamai įgyvendinti socialinėms reikmėms skirtų miškų apsaugą ir tvarkymą, sudarys prielaidas plėsti rekreacinių ir kitų socialinio prioriteto miškų plotus ir privačioje nuosavybėje, kai už veiklos apribojimus bus deramai atlyginama miško savininkams.

- Siūloma atskirti miškų inventorizacijų tikslus. Valstybinę miškų inventorizaciją, vykdomą atrankiniais metodais, siūloma įvardinti Nacionaline miškų inventorizacija (būtent toks tokio tipo inventorizacijos pavadinimas yra ir šiuo metu taikomas praktikoje, taip pat kitose Europos Sąjungos šalyse). Siekiant išvengti galimybės įtakoti inventorizacijos duomenis teisėta ar neteisėta veika, siūloma numatyti, kad informacija apie Nacionalinės miškų inventorizacijos apskaitos barelių vietas ir kitus jų padėtį atskleidžiančius duomenis neviešinama. Taip pat sudaroma galimybė miškų inventorizacijos specialistui nepriklausomai nuo inventorizacijos būdo, teisė įeiti į visus miškus, atlikti inventorizacijos darbus ir gauti reikiamą informaciją jiems atlikti.

- Aiškiai nustatomas Miškų kadastro objektas ir savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizavimas. Numatoma, kad medžių savaiminukais apaugusi valstybinė ne miško žemė Miškų kadastrė registruojama kai medžių savaiminukų vidutinis amžius – ne mažesnis kaip 10 metų. Taip pat numatoma, kad privati ne miško žemė gali būti įtraukiaama į Miškų kadastrą tik miško savininko prašymu. Siūlomu teisiniu reguliavimu sumažinama savaiminukų amžiaus riba nuo 20 iki 10 metų ir taip sudaromos sąlygos geriau apsaugoti naujus besiformuojančius savaiminius miškus, o kartu siekiama išvengti ginčų su privačios žemės savininkais.

- Nustatoma, kad miškotvarkos projektų rengimą inicijuoja miško savininkas ar valstybinio miško valdytojas, o patvirtinti miškotvarkos projektai galioja dešimt metų, bet miško savininko ar valstybinio miško valdytojo prašymu gali būti vieną kartą pratęsimi iki penkerių metų, jeigu yra suprojektuotų, bet neįvykdytų priemonių, taip pat įstatyme įvirtinami miškotvarkos projektų viešinimas ir pripažinimo negaliojančiais pagrindai.

Nustatomi konkretūs atvejai, kai miškotvarkos projektai privalomi, t. y. pagrindiniams miško kirtimams vykdyti 10 ha ir didesnėse miško valdose, miško infrastruktūrai įrengti, išskyrus nesudėtingų rekreacinės miško infrastruktūros objektų (informaciniai ženklai, medžio skulptūros, miško baldai, lieptai (kai nėra reikalingas statybą leidžiantis dokumentas), įrengimą nekertant miško. Šiuo siūlymu numatoma visiems miškų valdytojams bendra taisyklė, kad pagrindiniai miško kirtimai žemės sklypuose, kuriuose miško žemė užima 10 hektarų ar didesnę plotą, vykdomi pagal miškotvarkos projektą, o pagrindiniai miško kirtimai žemės sklypuose, kuriuose miško žemė užima mažesnę nei 10 hektarų plotą, ir nepagrindiniai miško kirtimai gali būti vykdomi ir be miškotvarkos projekto. Įvirtinus minėtą nuostatą bus atsisakyta perteklinio ir vertės nekuriančio planavimo, kuomet mažose miško valdose pagrindiniai miško kirtimai vykdomi tik vieną kartą per visą projekto laikotarpį, o jiems vykdyti vis tiek būna reikalingas valstybės institucijos įsikišimas, t. y. leidimas kirsti mišką. Tuo pačiu, būtų sudarytos palankesnės sąlygos miškų ūkio veiklai vykdyti smulkiose miško valdose.

- Pirmąkart Miškų įstatyme siūloma apibrėžti svarbių šaliai miškų, priskirtų genetiniams miško medžių ištekliams (genetiniams miško medžių draustiniams, genetiniams medynams, elitiniams ir rinktiniais medžiams, klonų rinkiniams ir bandomiesiems želdiniams), kategoriją ir jų atkūrimo

principus. Genetiniai miško medžių ištekliai skirti geriausioms vietinės kilmės miško medžių populiacijoms išsaugoti, siekiant jų palikuonis panaudoti miško medžių selekcijai ir miško dauginamajai medžiagai auginti, pagerinant šalies miškų kokybę ir atsparumą. Šalies genetinius miško medžių išteklius vertina, jų apsaugą ir atkūrimą koordinuoja Valstybinė miškų tarnyba. Pirmąkart Miškų įstatyme įtvirtinama, kad genetiniai miško medžių ištekliai ir sėkliniai medynai, sėklinės miško medžių plantacijos ir kiti Valstybinės miškų tarnybos įvertinti medynai sudaro sėklinę miško bazę, suformuotą ir tvarkomą laikantis Direktyvos [1999/105/EB](#) kilmės ir kokybės reikalavimų. Nustatyta, kad laikantis šios direktyvos reikalavimų, miško dauginamoji medžiaga miško medžių selekcijai, miškams atkurti ir įveisti turi būti ruošiama tik patvirtintuose sėklinės miško bazės objektuose.

- Įstatymo lygmeniu įtvirtinama Miško genetinių išteklių, sėklininkystės ir miško atkūrimo ekspertų komisija, kurią sudaro šalies mokslo ir mokymo, kitose įstaigose dirbantys miško medžių genetikos ir selekcijos mokslininkai ir praktikai. Ši komisija pataria Aplinkos ministerijai ir Valstybinei miškų tarnybai priimant sprendimus genetinių miško medžių išteklių ir sėklinės miško bazės objektų tvarkymo, atkūrimo ir apsaugos, šalies miško medžių genetinių išteklių apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo, miško selekcijos strategijos ir priemonių taikymo, miško medžių genetikos ir selekcijos mokslinių tyrimų ir teisės aktų projektų rengimo klausimais.

- Nustatomi terminai, per kuriuos iškirštas arba žuvęs miškas turi būti atsodintas ar atžėlęs tikslinėmis medžių rūšimis, atkurtas ir įveistas. Miško savininkams ir valdytojams nustatyta prievolė ne tik atsodinti iškirštą ar žuvusį mišką arba užtikrinti jo atžėlimą tikslinėmis medžių rūšimis, bet ir pasodintus miško želdinius arba atžėlusius miško žėlinius prižiūrėti ir saugoti, kol susiformuos medynas, kad būtų galima laikyti, kad miškas iš tikrųjų atkurtas arba įveistas. Įprastai kirtavietėse medynas susiformuoja per 7-8 metus nuo jų atžėlimo arba želdinių pasodinimo. Kadangi saugomose teritorijose miškas dažniausiai atkuriamas jam natūraliai želiant, todėl jo atžėlimo terminas saugomų teritorijų nuostatuose ir (ar) saugomų teritorijų planavimo dokumentuose gali būti nustatytas kitoks. Nustatyta, kad leidimas pagrindiniams miško kirtimams neišduodamas, jei toje pačioje miško valdoje per nustatytus terminus neapželdintos arba tikslinėmis medžių rūšimis neatžėlę, kirtavietės, žuvę želdiniai ir žėliniai ar žuvę medynai. Siekiant, kad nebūtų skurdinamas vietinių, prie ekologinių sąlygų prisitaikiusių miškų genofondas ir biologinė įvairovė, nustatyta, kad plantacinius miškus draudžiama vesti neplantacinių miškų kirtavietėse arba šių miškų žuvusių želdinių, žėlinių ir medynų vietose ir miško laukymėse.

- Įstatymo lygmeniu reglamentuojama miško dauginamosios medžiagos tiekėjų veikla – nustatyti reikalavimai miško dauginamosios medžiagos prekyba besiverčiantiems asmenims, sąlygos, kuriomis suteikiama teisė vykdyti šią veiklą, veiklos ribojimo priežastys ir kita, atsižvelgiant į Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo ir licencijų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, nuostatas. Nuo 2009 m. iki šiol miško dauginamosios medžiagos tiekėjai registruojami vadovaujantis aplinkos ministro patvirtintu Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašu. Į Įstatymo lygmenį perkelti minėti reikalavimai, informacinių įpareigojimų turinys ir apimtis miško dauginamosios medžiagos tiekėjams nesikeičia.

- Įtvirtinama artimos gamtai miškininkystės sąvoka ir išdėstomi jos principai: natūralių miško ekosistemų vystymosi procesų pažinimas ir taikymas; medynų struktūros įvairovės ir kompleksškumo palaikymas; skirtingų miško funkcijų pritaikymas; natūraliai vykstančiais procesais pagrįstų miškininkystės priemonių taikymas; mažo neigiamo poveikio medienos ruošai išsaugant

buveines, miško dirvožemį ir miško mikroklimatą. Šie principai būtų taikomi visuose miškuose, o detalesnį jų įgyvendinimą pagal atskirų miškų specifiką numatytų aplinkos ministro tvirtinamos Miško kirtimų taisyklės.

- Nustatoma, kad plynieji pagrindiniai miško kirtimai nacionaliniuose parkuose bus draudžiami ir pelkinių ir užmirkusių augaviečių medynuose. Tai leis geriau įgyvendinti bendrus gamtos saugos tikslus nacionaliniuose parkuose, taip pat prisidės prie artimos gamtai miškininkystės platesnio taikymo ir plynųjų miško kirtimų apimties saugomose teritorijose mažinimo.

IIA ir IIB grupių (ateityje – ekologinio ir socialinio prioriteto daugiafunkčiuose) miškuose uždraudžiami pagrindiniai miško kirtimai. Tai leis eliminuoti iš šių miškų supaprastintus atvejinius miško kirtimus, kurie savo esme yra artimi plyniesiems ir dažnai neužtikrina tinkamos gamtinių ar socialinių vertybių apsaugos. Esant būtinybei miško kirtimais formuoti ar atkurti prioritetinę funkcinę paskirtį geriau atitinkančius medynus galės būti taikomi specialieji miško kirtimai.

III grupės miškuose būtų draudžiami kirtimai didesnio kaip 3 hektarų plynojo pagrindinio miško kirtimo biržėmis (šiuo metu – 5 ha). Siūlomas pakeitimas leis sumažinti vėjo pažeidimų grėsmę gretimuose medynuose, neigiamą plynojo miško kirtimo poveikį, užtikrinti geresnes iškirto miško atkūrimo sąlygas..

Nacionaliniuose ir regioniniuose parkuose, biosferos rezervatuose ir draustiniuose atvejiniai pagrindiniai miško kirtimai būtų draudžiami didesnėmis kaip 3 hektarai biržėmis. Šiuo metu atvejinių miško kirtimų maksimalus plotas neribojamas, o toks apribojimas eliminuos galimybes koncentruotai kirsti didelio ploto biržes, kurios, ypač supaprastintųjų atvejinių miško kirtimų atveju ir ypač saugomose teritorijose, nedera su gamtinių vertybių apsaugos reikalavimais.

Sanitariniais miško kirtimais galės būti iškertami tik medžių ligų ar miško kenkėjų plitimo pavojų keliantys medžiai. Šiuo metu sanitariniais miško kirtimais gali būti iškertami pažeisti, džiūstantys medžiai ir sausuočiai, vėjavartos ar vėjalaužos, o toks pakeitimas leis padidinti negyvos medienos kiekius, ypač tais atvejais, kai negyva mediena būtina tam tikrų saugomų rūšių ir buveinių miškuose egzistavimui.

Įtvirtinamos naujos nuostatos, kad laisvaisiais miško kirtimais laikomi neplynieji miško kirtimai III ar IV grupės miškuose, po kurių lieka ne mažesnis nei 0,7 medyno skalsumas. Toks reglamentavimas leis visų nuosavybės formų ūkiniuose (ateityje – ekonominio prioriteto daugiafunkčiuose) miškuose laisviau ir tikslingiau vykdyti nedidelio intensyvumo ir miško ekosistemai esminio poveikio nedarančius kirtimus.

- Išplečiamas atvejų skaičius, kuomet neprivalomas leidimas kirsti mišką. Leidimo nereikės, kai atliekami jaunuolynų ugdymo, sausuočių ir vėjavartų kirtimai, miško valdos ribinių linijų kirtimai, medžių kirtimai grioviuose ir 5 metrų žemės juostoje nuo griovio šlaito briaunos, kai prie griovio nėra miško kelio, proskynose, pavojų keliančių medžių kirtimai, o III ir IVA grupės (ateityje – daugiafunkčiuose ekonominio prioriteto) miškuose papildomai ir tais atvejais, kai miškas kertamas neplynais miško kirtimais savo reikmėms, po kurių liks ne mažesnis nei 0,7 medyno skalsumas (išskyrus miškuose, esančiuose saugomose teritorijose, „Natura 2000“ teritorijose ar kultūros paveldo teritorijose). Toks pakeitimas sumažins administracinę naštą ir leis atsakyti vertės nekuriančių procedūrų tais atvejais, kai vykdomi nedidelės apimties būtinieji miško kirtimai arba tokie miško kirtimai, po kurių lieka normalaus tankumo medynas ir funkcionuojanti miško ekosistema.

Įtvirtinamos naujos nuostatos, kad leidime kirsti mišką nurodytus miško kirtimus galima vykdyti 24 mėnesius nuo leidimo kirsti mišką išdavimo dienos. Šiuo metu vadovaujantis aplinkos ministro nustatyta tvarka, leidimai kirsti mišką galioja iki gruodžio 31 d., o leidimo galiojimas gali būti

pratęstas iki 6 mėnesių pagal leidimą gavusio asmens atskirą raštišką prašymą, todėl toks pakeitimas sumažins administracinę naštą ir leis atsisakyti perteklinių formalių procedūrų (leidimo pratęsimo).

- Miško savininkai ir valstybinio miško valdytojai miško sanitarinės apsaugos reikalavimuose nustatytais atvejais turės pranešti Valstybinei miškų tarnybai tik apie pavojingų medžių ligų ir kenkėjų židinius. Šiuo metu turi pranešti apie visus pastebėtus medžių ligų ir kenkėjų židinius, todėl tokiu būdu bus sumažinta administracinė našta, bet kartu užtikrintas būtinas sanitarinės miškų apsaugos lygmuo.

Įtvirtinamos naujos nuostatos, kad pareiga pranešti apie medžių ligų ir kenkėjų židinius ir juos likviduoti netaikoma I ir IIA miškų grupės miško savininkams ir valstybinio miško valdytojams. Šiuo metu miško valdytojai, savininkai ir naudotojai turi pranešti Valstybinei miškų tarnybai apie medžių ligų ir kenkėjų židinius, pastebėtus visų grupių miškuose, o šios pareigos atsisakoma, kadangi šių grupių miškuose medžių ligos ir kenkėjai yra toleruoti kaip natūralaus miško vystymosi ir gamtinės aplinkos sudėtinė dalis.

Nustatoma, kad Miškų sanitarinės būklės gerinimo, miško sanitarinės apsaugos priemonių prieš medžių ligas ir kenkėjus taikymo miškuose stichinių nelaimių atveju rekomendacijas rengia Valstybinės miškų tarnybos sudaryta Miško sanitarinės apsaugos ekspertų komisija. Ši komisija savo veikla prisidės prie efektyvesnio stichinių nelaimių miškuose padarinių likvidavimo organizavimo.

Įtvirtinama, kad medžiojamų gyvūnų skaičius miško žemėje turėtų neviršyti aplinkos ministro nustatyto didžiausio leistino elnių žvėrių tankumo. Šis reguliavimas reikalingas dėl to, kad didžiąja dalį visų nustatomų didelio masto miško pažeidimų iki 2022 m. sudarė elnių žvėrių pažeidimai, nes jų populiacijos reguliuojamos nepakankamai ir dažnai atskiruose teritorijose net kelis kartus viršija optimalų populiacijų ekologinį tankį.

Ūkinių gyvūnų ganiava nebūtų draudžiama valstybiniuose miškuose, išskyrus kirtavietes, kuriose privalomas miško atkūrimas, miško želdinius ir miško žėlinius, iki 20 metų amžiaus medynus. Toks reglamentavimas suvienodins reikalavimus valstybiniuose ir privačiuose miškuose, taip pat sudarys sąlygas ūkinių gyvūnų ganymu palaikyti tam tikrų gamtinių buveinių tinkamą būklę tais atvejais, kai tai netrukdo miško atkūrimui.

Įtvirtinama, kad miško kirtimai, medynų auginimo priemonės ir kiti miško darbai turi būti vykdomi laikantis aplinkos ministro tvirtinamų miško darbų saugos reikalavimų, tokiu būdu suteikiant aplinkos ministrui atitinkamus įgaliojimus.

- Aiškiai nustatoma, kad tik miškų urėdija didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje parduoda žaliavinę medieną, miško kirtimo liekanas, nenukirstą mišką ir biokurą, o kiti valstybinio miško valdytojai žaliavinę medieną, miško kirtimo liekanas ir nenukirstą mišką galėtų parduoti mažmeninėje prekyboje.

Įtvirtinama, kad elektroninę medienos pardavimo sistemą administruoja Vyriausybės įgaliota valstybės tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojama įmonė atitinkanti nepriklausomumo, technologinių, finansinių ir vadybinių pajėgumų elektroninės medienos pardavimo sistemos administravimui kriterijus pagal Vyriausybės nustatytus šių kriterijų atitikties reikalavimus.

Naujai nustatoma, kad miškų urėdijos pagamintas biokuras būtų parduodamas energijos išteklių biržoje Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo nustatyta tvarka. Tokiu būdu būtų aiškiai įtvirtinama galimybė miškų urėdijai gaminti ir parduoti ne vien kirtimo liekanas, kaip žaliavą biokurui, bet ir patį biokurą. Miškų urėdijos dalyvavimas biokuro rinkoje laikytinas tam tikra apimtimi stabilizuojančiu rinką veiksniu.

Atsisakoma reikalavimų, kad nenukirstas mišką miškų urėdija mažmeninėje prekyboje pardavinėtų Vyriausybės nustatyta tvarka. Išliktų reikalavimas, jog mažmeninėje prekyboje miškų urėdija gali parduoti tik iki 7 procentų metinės pagrindinių miško kirtimų normos apimties, taip pat kad mažmeninėje prekyboje parduodamas nenukirstas miškas ir žaliavinė mediena, prioritetą teikiant malkinės medienos pardavimui gyventojams. Šie pakeitimai sudarytų sąlygas racionaliau panaudoti valstybiniuose miškuose užaugintos medienos išteklius, bet kartu išlaikyti prekybos mediena sistemos skaidrumą, užtikrinti gyventojų poreikio malkinei medienai tinkamą tenkinimą geriau atliepiant konkrečios vietovės ar regiono specifiką.

- Įtvirtinama, kad miško žemėje galima įrengti inžinerinius tinklus, nepaverčiant miško žemės kitomis naudmenomis, jei tai nedaro esminės įtakos miško ekosistemai. Taip pat įstatyme numatomi aiškūs reikalavimai kas laikoma neesmine įtaka miško ekosistemai. Šie reikalavimai užtikrintų tinkamą pusiausvyrą, kad įrengiant inžinerinius tinklus būtų paisoma miško apsaugos, bet kartu sudaromos sąlygos ir tokios infrastruktūros neišvengiamai plėtrai.

- Siekiant nustatyti aiškesnius miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis išimtiniais atvejais, ir nustatyti kada jie taikomi, atsisakoma miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis išimtinių atvejų saugomose teritorijose ir siūloma nustatyti bendrus išimtiniais miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis atvejais, apimančius ir saugomas teritorijas. Išimtinių miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis atvejų sąrašas taip pat papildomas trimis naujais išimtiniais miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis atvejais: gamtinių buveinių atkūrimui, kultūros paveldo objektų teritorijų sklypams formuoti ir naudoti ir žemės savininko reikmėms plantaciniuose miškuose.

Numatoma, kad gamtinių buveinių atkūrimas turi būti suplanuotas saugomos rūšies apsaugos veiksmų plane, saugomos teritorijos planavimo dokumente arba aplinkos ministro įsakymu patvirtintuose Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų apsaugos tiksluose.

Nustatoma papildoma išimtis dėl prievolės mokėti piniginę kompensaciją vykdant miško žemės naudmenų pavertimo darbus atkuriant gamtines buveines, kultūros paveldo objektų teritorijų sklypams formuoti ir naudoti ir žemės savininko reikmėms plantaciniuose miškuose. Atkuriant gamtines buveines išimties poreikis grįstinas tuo, kad atviro kraštovaizdžio gamtinių buveinių atkūrimas yra nuostolingas ekonomine prasme, taip pat tai, kad tokiu būdu atkuriamos praeityje egzistavusios palankios atviro kraštovaizdžio gamtinių buveinių aplinkos sąlygos. Kultūros paveldo objektų teritorijų sklypams formuoti ir naudoti išimties poreikis kyla iš siekio formuoti kraštovaizdį, eksponuoti ir tvarkyti piliakalnius bei kitus kultūros paveldo objektus. Žemės savininko reikmėms plantaciniuose miškuose išimties reikalinga siekiant sudaryti palankias sąlygas žemės savininkui įveisti plantacinius miškus ir atsiradus poreikiui vėl atkurti buvusias naudmenas.

Numatoma, netaikyti išimtinio miško žemės pavertimo atvejo paversti miško žemę kitomis naudmenomis naudingųjų iškasenų eksploatavimo teritorijoms formuoti ir naudoti, kai baigiama eksploatuoti šiuo metu naudojamo telkinio dalis, dėl kurios yra išduotas leidimas naudoti naudingąsias iškasenas, ir nėra galimybės tęsti telkinio eksploatavimo ne miško žemėje – II grupės miškuose, III grupės vandens telkinių apsaugos zonų, laukų apsauginiuose miškuose, valstybinių parkų ir valstybinių rezervatų buferinės apsaugos zonų miškuose, miškuose, esančiuose vieno kilometro atstumu nuo Baltijos jūros ir Kuršių marių, valstybiniuose parkuose, draustiniuose, biosferos rezervatuose ir biosferos poligonuose. Šiuo reguliavimu atsisakoma naudingųjų iškasenų teritorijų plėtros saugomose teritorijose, apsauginiuose miškuose, kurie vertingi gamtiniu požiūriu, tuo pačiu išsaugomi socialiniu požiūriu svarbūs rekreaciniai miškai, taip pat ekologiniu požiūriu svarbūs apsauginiai miškai.

Numatoma netaikyti išimtinio miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis atvejo teisėtai pastatyto pastato arba pastato su jo priklausiniais, Nekilnojamojo turto registre įregistruoto kaip atskiro nekilnojamojo turto objekto (pagrindinio daikto), sklypui formuoti, tais atvejais kai pastatyti pastatai arba pastatai su jų priklausiniais galiojančiuose teritorijų planavimo dokumentuose planuojami nugriauti.

Administracinių nusižengimų kodeksas

271 straipsnyje atsisakoma atsakomybės už privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nustatytos tvarkos pažeidimą, nes tokios atskiros tvarkos pagal siūlomus įstatymų pakeitimus neliktų, taip pat numatoma atsakomybė tik už miškotvarkos projektų rengimo reikalavimų pažeidimus, kai dėl to pateiktas tvirtinti vidinės miškotvarkos projektas įvertinamas neigiamai.

Išskaidžius miško atkūrimo procesą į dvi dalis želdinimą (atželinimą) ir atkūrimą, 276 straipsnyje numatyta atsakomybė už kiekvienos iš jų neatlikimą per Miškų įstatyme nustatytus terminus. Padidintos baudos už laiku neatkurtą mišką, aplinkos ministro tvirtinamų Miško dauginamosios medžiagos nuostatų ir Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų reikalavimų pažeidimus, atsižvelgiant į per pastarąjį dešimtmetį išaugusias miško dauginamosios medžiagos išauginimo, miško atkūrimo, priežiūros ir apsaugos kaštus, turės teigiamos įtakos miško atkūrimo darbų kokybei.

Įstatymų pakeitimais atsisakant valstybinių miškų apsaugos pareigūnų instituto, atitinkamai atsisakoma jų kompetencijos administracinių nusižengimų bylose.

Aplinkos apsaugos įstatymas

Atsižvelgus į tai, kad siūlomais pakeitimais sėklinės miško bazės, miško dauginamosios medžiagos kilmės, kokybės ir prekybos ja priežiūrą vietoj Aplinkos apsaugos departamento vykdytų Valstybinė miškų tarnyba, atitinkamai įstatyme įtvirtinama, kad juridinių asmenų padarytus Miško dauginamosios medžiagos nuostatų reikalavimų pažeidimus tiria, juridinių asmenų padarytų pažeidimų protokolus surašo ir bylas dėl ekonominių sankcijų skyrimo nagrinėja Valstybinės miškų tarnybos įgalioti pareigūnai.

Atsisakoma atsakomybės už privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nustatytos tvarkos pažeidimą, nes tokios atskiros tvarkos pagal siūlomus įstatymų pakeitimus neliktų.

Miško atkūrimo procesą ir jo terminus išskaidžius į 2 dalis – miško želdinimą (atželinimą) tikslinėmis medžių rūšimis ir miško atkūrimą, keičiamos nuostatos dėl atsakomybės už kiekvieną laiku neatliktą veiksmą per nustatytus terminus.

Saugomų teritorijų įstatymas

Atsisakoma su Miškų įstatymo reguliavimu nedarančios nuostatos, kad miško žemės galima paversti kitomis naudmenomis draustiniuose, valstybiniuose parkuose, biosferos rezervatuose ir biosferos poligonuose reikmėms, susijusioms su šių saugomų teritorijų apsauga, tvarkymu, pritaikymu visuomenės poreikiams ir naudojimu rekreacijai.

Numatoma, kad miško žemė paversti kitomis naudmenomis draustiniuose, valstybiniuose parkuose, biosferos rezervatuose ir biosferos poligonuose galima, kai to reikia atkurti gamtinėms buveinėms.

Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas

Numatoma, kad miško žemėje galima įrengti inžinerinius tinklus. Reikalavimai tokių inžinerinių tinklų įrengimui būtų numatyti Miškų įstatyme.

Teritorijų planavimo įstatymas

Atsisakoma miškų tvarkymo schemų kaip specialiųjų teritorijų planavimo dokumentų.

Žemės įstatymas

Numatomas valstybinės miško žemės nuomos draudimas. Pagal šiuo metu galiojančias nuostatas nuomoti miško žemę ne miškų ūkio veiklai gali tik Nacionalinė žemės tarnyba, nes kitiems patikėtiniams (miškų urėdijai, savivaldybėms) galioja Žemės įstatymo 7 straipsnio 6 dalyje nustatytas draudimas išnuomoti jiems patikėjimo teise perduotus valstybinius miško žemės sklypus. Numatoma, kad Nacionalinė žemės tarnyba neturėtų nuomoti miško žemės, o ją perduoti kitiems patikėtiniams arba įstatymų nustatytais atvejais perduoti privatiems asmenims. Taip pat numatoma, kad iki įstatymo įsigaliojimo sudarytos miško žemės nuomos sutartys toliau galiotų jose nurodytomis sąlygomis ir terminais.

25 straipsnio pakeitimais numatoma, kad miškų ūkio paskirties žemei priskiriama miško žemė ir miško valdose įsiterpusios kitos žemės naudmenos, tarp jų atskirais žemės sklypais nesuformuotos žemės ūkio naudmenos. Kadangi miško žemės sąvoka nustato Miškų įstatymas, todėl netikslinga Žemės įstatyme atkartoti atskirus miško žemės elementus. Atsižvelgiant į nuo 2028 m. sausio 1 d. įsigaliosiančias naujas miškų grupes, šiame straipsnyje taip pat numatoma, kad miškų ūkio paskirties žemės sklypai būtų skirstomi į ekologinio prioriteto daugiafunkčių miškų sklypus, socialinio prioriteto daugiafunkčių miškų sklypus, ekonominio prioriteto daugiafunkčių miškų sklypus ir plantacinių miškų sklypus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Siūlomas reguliavimas konstruojamas taip, kad subalansuotų tarpusavyje skirtingus ir konkuruojančius atskirų visuomenės grupių interesus į miškus ir tokiu būdu leistų išvengti neigiamų reguliavimo pasekmių vertinant valstybės mastu.

Didžiausias pakeitimas susijęs su nauja miškų grupių sistema ir didesniais miško kirtimų apribojimais ekologinės ar socialinės svarbos miškuose kartu su tokių miškų plėtra ekonominės svarbos miškų sąskaita, taip pat griežtos apsaugos (rezervatinių) miškų plėtra, lems medienos tiekimo iš ekologinio ir socialinio prioriteto miškų sumažėjimą, kuriam kompensuoti tvaraus miško naudojimo režimuose numatoma leisti intensyviau naudoti ekonominio prioriteto miškus. Tokiu būdu pakeitimai leis akivaizdžiai sumažinti kirtimų apimtį saugomose teritorijose ir visuomenei svarbiuose miškuose prie gyvenamosios aplinkos, tačiau tuo pačiu užtikrinti stabilų ir artimą dabartiniam medienos tiekimą rinkai (medienos pramonei ir energetikai). Skaičiuojama, kad išlaikant bendrą medienos prieaugio naudojimo intensyvumą III ir IV grupių (nuo 2028 m. ekonominio prioriteto daugiafunkciniuose miškuose) 90% ribose, būtų sudarytos prielaidos išlaikyti dabartinę maždaug 7 mln.m³ metinę medienos tiekimo apimtį.

Sumažinus savaiminukų amžius ribą nuo 20 iki 10 metų, nuo kurios savaimė apaugantys mišku žemės plotai būtų traukiami į miško žemės apskaitą, išplečiamos miškingumo didinimo galimybės, tačiau privačioje žemėje nustačius, kad į miško žemės apskaitą savaiminiai miškai bus traukiami tik žemės savininko pageidavimu, atsiranda aiškus poreikis tokio veiksmo finansiniam

skatinimui. Valstybinės miškų tarnybos duomenimis, privačioje žemėje yra didžioji dalis (apie 18 tūkst. ha) į miško žemės apskaitą neįtrauktų savaiminių miškų, todėl siekiant jų neprarasti, numatoma skirti kompensacijas žemės savininkams už šių plotų įtraukimą į miškų apskaitą ir naudojimą miškų ūkio veiklai. Pagal atnaujintą Nacionalinį energetikos ir klimato srities veiksmų planą numatoma išsaugoti 16 tūkst. ha medžių savaiminukų privačioje žemėje, tokiam skatinimui skiriant 12,8 mln. eurų laikotarpyje iki 2030 metų.

Miško atkūrimo procesą išskaidžius į dvi dalis – miško atžėlimą ir atsodinimą per 3 metus ir visišką miško atkūrimo proceso baigimą, kai susiformuoja medynas, sudaromos teisinės prielaidos kokybiškesniam miškų atkūrimui, kuomet vertinamas ne tik pats miško atsodinimas, bet ir būtinieji želdinių ir žėlinių priežiūros ir apsaugos darbai, kurie lemia kokybišką medyną. Tačiau rezultatui pasiekti būtina sustiprinti ir užtikrinti tinkamą visų šių procesų kontrolę, ypač vėlesniais metais ir pagal adekvatų rizikos vertinimą, dėmesį skiriant tiek privatiems, tiek ir valstybiniais miškams.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Kriminogeninei situacijai ir korupcijai įstatymai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Pagal Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo metodiką vertinamas sukeliamas ūkio subjektams administracinės naštos pokytis dėl miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo ribojimų panaikinimo, dėl miškotvarkos projekto rengimo privalomumo sumažėjimo dėl leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos supaprastinimo. Numatomas 514 028,58 Eur naštos sumažėjimas ūkio subjektams.

Įstatymų projektuose numatytos nuostatos turės teigiamą poveikį verslo sąlygoms ir jo plėtrai dėl miškų ūkio paskirties žemės įsigijimo ribojimų atsisakymų, leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos supaprastinimo, dalies miškotvarkos projektų privalomumo atsisakymo ir sutrumpėjusių procedūrų, nes tai leis lengviau planuoti ir plėtoti su miškais susijusią ūkio veiklą.

Sudarius prielaidas įvairesnei nemedieninei veiklai, ypač socialinio prioriteto miškuose, atsiras naujų verslų miškuose galimybės, taip pat papildomų pajamų šaltiniai privačių miškų savininkams.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus Įstatymų projektus, nereikės priimti ar keisti kitų įstatymų, taip pat nereikės pripažinti teisės aktų netekusiais galios.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis nustatytų reikalavimų. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai derinami Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas, Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus Įstatymų projektus, Vyriausybė turės pakeisti, priimti ar pripažinti netekusiais galios jos kompetencijai priskirtus įgyvendinamuosius teisės aktus:

1. 1997 m. liepos 24 d. nutarimą Nr. 799 „Dėl Privačių miškų tvarkymo ir naudojimo nuostatų patvirtinimo“;

2. 2007 m. gruodžio 19 d. nutarimą Nr. 1369 „Dėl Valstybinės reikšmės miškų plotų schemų rengimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

3. 2001 m. rugsėjo 26 d. nutarimą Nr. 1171 „Dėl Miškų priskyrimo miškų grupėms tvarkos aprašo ir Miškų priskyrimo miškų grupėms normatyvų patvirtinimo“;

4. 2017 m. lapkričio 30 d. nutarimą Nr. 972 „Dėl Prekybos valstybiniuose miškuose pagaminta žaliavine mediena ir miško kirtimo liekanomis tvarkos aprašo patvirtinimo“;

5. 2001 m. spalio 31 d. nutarimą Nr. 1286 „Dėl Nenukirsto valstybinio miško skyrimo ir pardavimo taisyklių patvirtinimo“;

6. 2003 m. spalio 9 d. nutarimą Nr. 1255 „Dėl Lietuvos Respublikos miškų valstybės kadastro steigimo ir jo nuostatų patvirtinimo“;

7. 2008 m. kovo 26 d. nutarimą Nr. 272 „Dėl Per penkerius metus neatkurtų privačių miškų atkūrimo miško savininkų lėšomis tvarkos aprašo patvirtinimo“;

8. 2002 m. rugpjūčio 10 d. nutarimą Nr. 1229 „Dėl Privalomųjų atskaitymų į Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą iš pajamų už parduotą žaliavinę medieną ir nenukirstą mišką apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos patvirtinimo“;

9. 2007 m. lapkričio 21 d. nutarimą Nr. 1257 „Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų nuomos ne miškų ūkio veiklai organizuoti“;

10. 2011 m. lapkričio 16 d. nutarimą Nr. 1348 „Dėl valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypų pardavimo“;

11. 2014 m. vasario 5 d. nutarimą Nr. 97 „Dėl Atlyginimo asmenims už valstybės nuosavybės paimtą žemės ūkio paskirties ar miškų ūkio paskirties žemę taisyklių patvirtinimo“;

12. 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimą Nr. 1458 „Dėl konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“;

13. 2015 m. gruodžio 2 d. nutarimą Nr. 1250 „Dėl Bendros miško kelių priežiūros ir taisymo (remonto) visų nuosavybės formų miškuose tvarkos aprašo patvirtinimo“;

14. 1995 m. birželio 7 d. nutarimą Nr. 500 „Dėl Miškų priešgaisrinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“;

15. 2000 m. gegužės 12 d. nutarimą Nr. 545 „Dėl Lietuvos kariuomenės karinių poligonų ir karinio mokymo teritorijų“;

16. 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimą Nr. 996 „Dėl Saugomų teritorijų tipinio apsaugos reglamento patvirtinimo“;

17. 1998 m. liepos 31 d. nutarimą Nr. 966 „Dėl Miško fondo 1998 metų suvestinės sąmatos patvirtinimo“;

18. nustatyti kompensacijų apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarką.

Numatoma įgyvendinamųjų teisės aktų konsolidacija – visi su Miškų įstatymo įgyvendinimu susiję Vyriausybės nutarimai būtų tvirtinami vienu nutarimu.

Atitinkamai bus keičiami, priimami ir (ar) pripažįstami netekusiais galios aplinkos ministro įsakymai, vadovaujantis aukščiau nurodytais įstatymais ir Vyriausybės nutarimais:

1. 2006 m. rugsėjo 1 d. įsakymas Nr. D1-406 „Dėl Miškų tvarkymo schemų ir Vidinės miškotvarkos projektų rengimo taisyklių patvirtinimo“;

2. 1998 m. rugsėjo 30 d. įsakymas Nr. 194 „Dėl nenukirsto valstybinio miško kainų“;

3. 2010 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. D1-1055 „Dėl Leidimų kirsti mišką išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

4. 2010 m. sausio 27 d. įsakymas Nr. D1-79 „Dėl Miško kirtimų taisyklių patvirtinimo“;

5. 2008 m. liepos 2 d. įsakymas Nr. D1-362 "Dėl Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodikos patvirtinimo";

6. 2004 m. lapkričio 10 d. įsakymas Nr. D1-577 „Dėl Biržių atrėžimo ir įvertinimo taisyklių patvirtinimo“;

7. 2004 m. lapkričio 8 d. įsakymas Nr. D1-570 „Dėl Valstybinės miškų inventorizacijos atrankos metodu nuostatų patvirtinimo“;

8. 2014 m. spalio 9 d. įsakymas Nr. D1-823 „Apvaliosios medienos gabenimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

9. 2002 m. balandžio 22 d. įsakymas Nr. 192 „Dėl Savavališkai iškirstų medžių ir krūmų, augusių miško žemėje, ir pagamintos apvaliosios medienos ištraukimo arba išvežimo tvarkos patvirtinimo“;

10. 2014 m. kovo 6 d. įsakymas Nr. D1-249 „Dėl Fizinių ir juridinių asmenų neteisėta veika miškuose padarytos žalos aplinkai atlyginimo dydžio metodikos patvirtinimo“;

11. 2019 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. D1-777 „Dėl Miškų ūkio paskirties žemės sklypų pirkėjo deklaracijų ir Miškų ūkio paskirties žemės sklypo (-ų) pirkėjo deklaracijų pildymo ir pateikimo taisyklių patvirtinimo“;

12. 2012 m. birželio 8 d. įsakymas Nr. D1-487 „Dėl informacijos ir statistinių duomenų apie miškų ūkio veiklą privačiose miško valdose teikimo ir kai kurių Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymų pripažinimo netekusiais galios“;

13. 2002 m. balandžio 30 d. įsakymas Nr. 219 „Dėl Privatizuojamų miškų kirtimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

14. 2004 m. lapkričio 8 d. įsakymas Nr. D1-569 „Dėl miško kirtimo privačiose valdose, kurioms nėra sudarytas miškotvarkos projektas, tvarkos aprašo patvirtinimo“;

15. 2013 m. lapkričio 15 d. įsakymas Nr. D1-849 „Dėl Lankymosi miške taisyklių patvirtinimo“;

16. 2008 m. balandžio 14 d. įsakymas Nr. D1-199 „Dėl Miško atkūrimo ir įveisimo nuostatų patvirtinimo“;

17. 2003 m. spalio 29 d. įsakymas Nr. 521 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos nuostatų patvirtinimo“;

18. 2004 m. kovo 29 d. įsakymas Nr. 3D-130/D1-144 „Dėl Miško įveisimo privačioje ne miško ne miško žemėje tvarkos aprašo patvirtinimo“;
 19. 2012 m. gegužės 8 d. įsakymas Nr. D1-409/3D-331 „Dėl Medžių savaiminukais apaugusios ne miško žemės inventorizacijos ir įtraukimo į apskaitą tvarkos aprašo patvirtinimo“;
 20. 2001 m. liepos 2 d. įsakymas Nr. 353 „Dėl Metinės pagrindinių miško kirtimų normos tikslinimo tvarkos patvirtinimo“;
 21. 2023 m. kovo 13 d. Nr. įsakymas D1-70 įsakymas „Dėl Aplinkos ministerijos biudžeto programų lėšų naudojimo ir administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
 22. 2009 m. birželio 9 d. įsakymas Nr. D1-318 „Dėl Miško dauginamosios medžiagos tiekėjų sąrašo sudarymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
 23. 2004 m. gruodžio 14 d. įsakymas Nr. D1-641 „Dėl Leidimų įvežti ir naudoti miško dauginamąją medžiagą miškui želdinti išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
 24. 2007 m. balandžio 11 d. įsakymas Nr. D1-204 „Dėl Miško sanitarinės apsaugos taisyklių patvirtinimo“;
 25. 2015 m. spalio 16 d. įsakymas Nr. D1-747 "Dėl specialiųjų apsaugos ir stichinių nelaimių padarinių šalinimo miškuose priemonių nustatymo";
 26. 2011 m. birželio 27 d. įsakymas Nr. D1-499 „Dėl Miškų inventorizacijos ir ūkinių priemonių projektavimo darbų kokybės vertinimo metodikos patvirtinimo“;
 27. 2021 m. gegužės 26 d. įsakymas Nr. D1-319 „Dėl valstybinių miškų apsaugos pareigūnų statuso suteikimo tvarkos nustatymo ir valstybinių miškų apsaugos pareigūnų statuso suteikimo“;
 28. 2010 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. D1-452 „Dėl Miškų konsultacinės tarybos sudarymo“;
 29. 2021 m. birželio 30 d. įsakymas Nr. D1-396 „Dėl Asmenų, transporto priemonių, jų krovinių stabdymo ir tikrinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;
 30. 2005 m. sausio 20 d. įsakymas Nr. 3D-37/D1-40 „Dėl Žemės naudojimo būdų turinio aprašo patvirtinimo“;
 31. 2018 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. D1-7 „Dėl valstybės įmonių Alytaus, Anykščių, Biržų, Druskininkų, Dubravos eksperimentinės-mokomosios, Ignalinos, Jonavos, Joniškio, Jurbarko, Kaišiadorių, Kauno, Kazlų Rūdos mokomosios, Kėdainių, Kretingos, Kupiškio, Kuršėnų, Marijampolės, Mažeikių, Nemenčinės, Pakruojo, Panevėžio, Prienų, Radviliškio, Raseinių, Rietavo, Rokiškio, Šakių, Šalčininkų, Šiaulių, Šilutės, Švenčionėlių, Tauragės, Telšių, Tytuvėnų, Trakų, Ukmergės, Utenos, Valkininkų, Varėnos, Veisiejų, Vilniaus, Zarasų miškų urėdijų reorganizavimo“;
 32. 2005 m. spalio 25 d. įsakymas Nr. D1-506 "Nepriklausomų medienos matuotojų kvalifikacijos atestatų išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo ir galiojimo panaikinimo tvarkos aprašo patvirtinimo";
 33. nustatomi miško darbų saugos reikalavimai;
 34. nustatoma bendros miško kelių priežiūros ir remonto visų nuosavybės formų miškuose organizavimo ir įgyvendinimo tvarka;
- Numatoma įgyvendinamųjų teisės aktų konsolidacija – visi su Miškų įstatymo įgyvendinimu susiję aplinkos ministro įsakymai būtų tvirtinami vienu įsakymu.

Ekonomikos ir inovacijų ministras turės pakeisti 2021 m. kovo 16 d. įsakymą Nr. 4-193 „Dėl Valstybės valdomų įmonių ir jų dukterinių bendrovių vykdomų specialiųjų įpareigojimų sąrašo patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti:

Remiantis Valstybės miškų tarnybos paskaičiavimais, papildomai Miško įstatymo įgyvendinimui reikės apie 70 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų kompensacijoms privatiems asmenims už nustatomus pagrindinių miško kirtimų draudimus IIA ir IIB grupių miškuose (privačių miškų, pasiekusių pagrindinių miško kirtimų amžių (gamtinę brandą), plotai: IIA – 6,0 tūkst. ha, IIB – 0,3 tūkst. ha.), vidutinis šių medynų tūris IIA – 219 m³/ha, IIB – 238 m³/ha).

Nuo 2028 m. nustačius naują miškų grupių sistemą, papildomai reikės apie 350 mln. Eur. valstybės biudžeto lėšų kompensacijoms. Atliekant lėšų poreikio kompensacijoms skaičiavimus, daryta prielaida, kad apie 50 proc. III-IV grupių privačių miškų brandžių medynų, esančių Europos Bendrijos buveinėse, saugomose teritorijose, miesteliuose (iš viso 27 488,15 ha), ir apie 20 proc. III-IV grupių privačių miškų brandžių medynų, esančių šalia urbanizuotų teritorijų (iš viso 3 842,6 ha), bus priskirti naujų 2-3 grupių miškams, kuriuose būtų draudžiami pagrindiniai miško kirtimai. Kompensacijos dydis (10 993,5 Eur/ha) apskaičiuotas atsižvelgiant į vidutinės žaliavinės medienos kainas ir jos ruošos sąnaudas VĮ Valstybinių miškų urėdijoje 2018-2022 m. bei vidutinį brandžių medynų tūrį III-IV grupės miškuose. Skaičiavimai atlikti remiantis Valstybinės miškų tarnybos ir VĮ Valstybinių miškų urėdijos statistiniais duomenimis.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „miškas“, „miškų apsauga“, „miškų naudojimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.
